БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 119 (6048) ИЮНИИН 14 СРЕДА 1950 он

Сэн 20 мунгэн.

1950 оной июниин 12-то Москвада, Кремль соо СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси худэлмэрээ эхилбэ.

Советскэ арад өөрынгөө һунгамалнуудые—СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудые халуунаар амаршална.

Социализмын ороной Верховно Совет

Бүгэдэарадай голосованяар 1950 оной мартын 12-то һунгагдаһан СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси мүнөөдэр Кремль соо нээгдэхэнь. Советскэ хүнүүд Верховно Соведтэ һунгаһан үдэрые һанажа ябана. Һунгалтануудта зуун арбан нэгэн миллионһоо олон хүнүүд — бүхы һунгагшадай 99,98 проц. хабаадаа һэн. Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадуудта Союзай Соведтэ депутадуудые һунгалгада хабаадаһан һунгагшадай голосуудай 99, 73 процент, Национальностьнуудай Соведтэ депутадуудые һунгалгада хабаадаһан һунгагшадай голосуудай 99, 72 процент үгтэһэн байгаа.

Советскэ арад болбол СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаһан һунгалтанууд дээрэ нэгэн һаналтайгаар голосовалжа, большевигүүдэй партиин сэсэн мэргэн политикые һайшаагаа, агууехэ вождь ба багша нүхэр Сталинда инаг дуратай ба үнэн сэхэ байһанаа мэдүүлээ.

Гүрэнэй засагай дээдэ органдо советскэ арадай һунгаһан һунгамалнууд СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сессидэ сугларба, энэ сесси болбол угаа ехэ патриотическа дэбжэлтын, коммунистическэ байгуулалтын замаар этигэлтэйгээр зорижо ябаһан манай Эхэ ороной шэнэ гайхамшагта илалтануудай оршон байдалда өөрынгөө хүдэлмэриие эхилбэ.

1946 оной февралиин 9-дэ һунгагшадай суглаан дээрэ хэлэһэн түүхэтэ үгэ соогоо нүхэр Сталин коммунистическэ партиие, бүхы советскэ арадые манай орон дотор коммунизм байгуулгын түлөө тэмсэлэй программаар зэбсэглүүлһэн байна.

Агууехэ Сталинайнгаа заабаринуудаар зоригжоһон манай ороной ажалшад коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэнэ. Фашистска эзэмдэлгэдэ дайрагдаһан районуудта ажахые һэргээн бодхоолгын асари ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Эдэ районуудта үшөө 1949 оной сентябрьда промышленна үйлэдбэрилгын дайнай урда тээхи хэмжээн түйлагдаа һэн. Үзэгдөөгүй богонихон болзор соо — дайнай хойто тээхи табанжэлэй дүрбэн жэл соо — гүрэнэй промышленна табан мянга хоёр зуун томонууд предприятинууд һэргээн бодхоогдоо, байгуулагдаа, хүдэлмэрилдэг болоо. Манай ороной промышленность үнгэрһэн жэлдэ продукци гаргалтаар дайнай урда тээхи хэмжээе дүшэн нэгэн процентээр үлүүлээ. Хүдөө ажахы амжалтатайгаар хүгжэжэ байна: ороһото ба техническэ ѕэдэн культурануудай дайнай урда тээхи валова ургаса 1949 ондо үлүүлэгдээ. Манай орон дотор түрүү наука түргэнөөр хүгжэнэ, социалистическэ культура һалбаран бадарна.

Арадай ажахые һэргээн бодхоолгын ба хүгжөөлгын гайхамшагта амжалтануудай үндэһэ һуури дээрэ ажалшадай материальна тэнюун байдалай хэмжээн хэлбэришэгүйгөөр дээшэлнэ. Советскэ гүрэнэй национальна доход жэлһээ жэлдэ ургана, хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай бодото салин хүлһэ дээшэлнэ, таряашадай доходууд ехэ болоно. Арадай ажана тэниглэн байдал тухай сталинска анхарал оролдолго хадаа үргэн хэрэглэлэй товарнуудай сэнгые дайнай һүүлэй үедэ гурба дахин доошолуулһан ябадалда эли тодоор харагдаа.

Ажахын ба культурна байгуулалтын бүхы участогууд дээрэхи амжалтанууд болбол өөрынгөө социалистическэ ороноор омогорхохо омогорхолой мэдэрэлые, Ленин — Сталинай партида инаг дуратай ба үнэн сэхэ байлгын мэдэрэлые советскэ патриодуудай сэежэ зүрхэндэ бадаруулна. Энэ болбол манай арадта, илагша-арадта, зохёогшо-арадта хамаатай творческо эршэ зоригой ба оптимизмын эшэ үндэһэн мүн.

Капиталистическэһээ социалистическэ системын булюу хүсэтэй байһаниинь бүхы дэлхэйн үмэнэ дахин дахин харагдана. Коммунистическэ партиин, агууехэ Сталинай гениин ударидадаг советскэ орон илалтаһаа илалта тээшэ зорижо ябана.

Капитализмын дэлхэйдэ тад ондоо байдал харагдана. Ургажа байгаа экономическа кризистэ эзэлэгдэһэн капиталистическэ оронууд уруугаа мухарижа ябана. Хосорон һалаха хуби заяатай мүлжэгшэ ангинууд өөрынгөө эзэрхэлгые үлээхын тула, эб найрамдалай, демократиин ба социализмын ургажа ба бэхижэжэ байгаа хүсэнүүдые дарахын тула галзуу һэдэлгэнүүдые хэнэ. Зүгөөр реакционернууд түүхын ябасые гэдэргэнь эрьюулхэгүйл! Социализм ургажа, бүхэжэжэ, илажа байна. Социализмын агууехэ туг доро мүнөө олон зуун миллион хүнүүд нэгэдэн жагсанхай.

Советскэ арад өөрынгөө һунгамалнуудые — СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудые омогорхолтойгоор харана. Эбдэршэгүй сталинска хани барисаагаар агууехэ бүлэ соо нэгэдүүлэгдэһэн манай хизааргүй үргэн ороной бүхы арадуудай түлөөлэгшэдые Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй депутадуудай дунда бидэнэр харанабди. Эндэ бидэнэр хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, манай арадай интеллигенциин түлөөлэгшэдые харанабди, эдэнэр советскэ обществын морально-политическэ нэгэдэлые бэеэрээ харуулна. Советскэ арадай хэдэн зуун алдарта басагад — коммунистическэ обществын эдэбхитэй байгуулагшад гүрэнэй засагай дээдэ органой депутадуудаар һунгагдаа. Мүнөөдэр Ехэ Кремлёвско Ордоной түүхэтэ залнууд дотор бүхы профессинүүдэй, бүхы түрэлэй ажалай түлөөлэгшэд суглархань.

Советскэ демократиин хүсэниинь тэрэнэй гүнзэгы, бүгэдые нэбтэрэгшэ арадай удхадань, олон миллион ажалшанитэтэй Соведүүдэй таһаршагүй холбоо барисаан дотор, олониитын творческо эдэбхи үүсхэл хүгжөөдэгтэнь байна.

Соведүүд хадаа тоо томшогүй олон общественнэ организацинуудаар хүреэлэгдэнхэй. «Манай советскэ ба партийна органуудые хүреэлжэ байгаа эдэ миллионно организацинуудгүйгөөр, — гэжэ нүхэр Сталин заана, — советскэ засагай оршон байлга ба хүгжэлтэ, агууехэ оронине хүтэлбэрилгэ ба залан ударидалга бэелүүлхэ ямаршье арга үгы байха һэн. Советскэ гүрэнэй аппарат ганса Соведүүдһээ бүридэдэг бэшэ юм. Советскэ гүрэнэй аппарат энэ үгын гүнзэгы удхаар хадаа Соведүүдһээ плюс бүхы ба алибүхы партийнабэшэ ба партийна нэгэдэлнүүдэй миллионно организацинуудһаа бүридэдэг, эдэнь Соведүүдые гүнзэгы олон «доодо талынхидтай» холбодог, гүрэнэй аппарадые олон миллион ниитэ зонтой ниилүүлдэг ба гүрэнэй аппарадай болон хүн зоной хоорондын барьертэ адли алибүхы юумые алхам алхамаар үгы хэдэг юм».

СССР-эй Верховно Совет болбол бүхы советскэ арадай бүримүһэн, хизааргүй этигэл найдабарида түшэглэнэ. Энэ болбол мартын 12-ой һунгалтын үдэртэ Верховно Соведэй депутадуудые нэгэн һаналтайгаар һунгалгада харагдаа. Энэ болбол Верховно Соведэй нэгэдэхи сессидэ бүгэдэарадай бэлэдхэһэн үдэрнүүдтэ шэнэ хүсэтэйгөөр харагдаа. Верховно Соведэй сессиин хүндэлэлдэ бүхы орон доторнай түрүү хүдэлмэришэд ба колхознигууд хүндэлэлэй вахтада жагсаа, түсэбһөө гадуур продукци гаргаха уялганuудые абаа, социалистическэ мүрысөөндэ оролсоо.

Советскэ демократи — социализм байгуулгын замда ороһон бүхы арадуудта зориг бадаруулагша жэшээ мүн.

Советскэ демократиин агууехэ булюу хүсэниинь хадаа буржуазна парламентаризмын таһалгаряагүй үмхирэн хосоржо ба урбан хубилжа байхадань илангаяа тодоор харагдана. Тэндэ, капиталай оронуудта, олон миллион ажалшад эрхэгүй байдаг, тиихэдэ буржуазна парламентнууд империалистическэ реакцида алба хэдэг. США-гай конгрессые «хүндэлөөгүйнтөө» түлөө американска арадай эрхим хүбүүд түрмэдэ хаагданхай. Тэд, США-да конгрессменүүдые хэн хүндэлдэг юм? Түрмөөр айлгажа байгаад хүндэлүүлжэ, модоор сохижо байгаад дуралуулжа болохо юм аал!

Дэлхэйн бүмбэрсэтэй эб найрамдалда дуратай арадууд советскэ демократиие, хүсэн түгэлдэр Советскэ державые арадуудай эб найрамдалай ба хани барисаанай эбдэршэгүй түшэг тулгуури гэжэ харадаг. Советскэ Союз болбол бүхы гүрэнүүдтэй эб найрамдал тогтоохые эрмэлзэнэ, эб найрамдалай түлөө, дай үдхэгшэдтэ эсэргүүгээр эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэнэ. Ленинско-сталинска гадаадын сэсэн мэргэн политика, арадуудай хоорондын эб найрамдалай ба хани харилсаанай түлөө СССР-эй хэлбэришэгүй ба эрид шууд тэмсэл болбол бүхы оронуудтахи олон зуун миллион хүнүүдэй хүндэлэл бэ дэмжэлгые манай орондо хангаа. Нүхэр Сталинай хүтэлбэрилдэг Советскэ Союз эб найрамдалай, демократиин ба социализмын түлөө бүхы оронуудай ажалшадай тэмсэлдэ тэдэнэй авангард мүн.

СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиин нээгдэхэ үдэр манай арад угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр ба нэгэн һаналтайгаар иигэжэ мэдүүлнэ:

СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта халуун баяр хүргэе!

Верховно Соведэй бүгэдэарадай депутат—агууехэ вождь ба багша нүхэр Сталинда алдар соло!

Большевистскэ партиин хүтэлбэри доро, агууехэ Сталинай ударидалгаар — урагшаа, коммунизм тээшэ!

(«Правдын» июниин 12-ой түрүү бэшэгһээ).

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ НЭГЭДЭХИ СЕССИ

Уржадэр, июниин 12-то, Кремлевско Ордоной Ехэ зал соо СССР-эй Верховно Соведэй 3-дахи зарлалай 1-дэхи сесси нээгдэбэ. Үдэшын 5 часта Союзай Соведэй заседани эхилээ. Советскэ арадай һунгаһан хүнүүд —Союзай Соведэй депутадууд, олон тоото айлшад зал соо дүүрэн сугларба. Президиумдэ нүхэд **В. М. Молотов, Г. М. Маленков, Л. П. Берия, К. Е. Ворошилов, А. И. Микоян, Л. М. Каганович, А. А. Андреев, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, М. А. Суслов** ба **П. К. Пономаренкын** ерэхэдэнь сугларагшад үни удаан альга ташалгаар угтаба. Эртэ үнинэй депутадуудай нэгэн академик А. В. **Палладин** Союзай Соведэй 1-дэхи сессиие нээбэ.

Депутат **Палладин** эхилэлгын богони үгэ хэлэжэ, энэ жэлэй мартын 12-то СССР-эй Верховно Соведтэ болоһон һунгалтанууд хадаа большевистскэ парти болон ажалшадай агууехэ вождь нүхэр **И. В. Сталиниие** тойрон советскэ арадай нигтаар жагсаһанай гайхамшагта ехэ демонстрацинь болоһон байна гэжэ тэмдэглэбэ.

Депутат **В. М. Андриановай** дурадхалаар Московско Соведэй гүйсэдкомой Түрүүлэгшэ депутат **М. А. Яснов** Союзай Соведэй түрүүлэгшээр нэгэн һаналаар һунгагдаба.

Тэрэнэй һүүлээр депутат **А. А. Грызын** дурадхалаар сесси хадаа Союзай Соведэй Түрүүлэгшын хоёр орлогшонорой орондо 4 орлогшонорые һунгаха ба СССР-эй Конституциин 42-дохи статьяда зохихо заһабари оруулха шиидхэбэри абаба. Союзай Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонороор депутадууд **А. И. Кириченко, Т. М. Зуева, А. И. Снечкус** ба **А. И. Ниязов** һунгагдаа.

Сесси хэлсэхэ зүйлые иимээр баталаа гэбэл: 1) Союзай Соведэй Мандатна комиссиин һунгалтанууд; 2) Союзай Соведэй Саг үргэлжын Комиссинуудые һунгалга; 3) СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталалга; 4) СССР-эй Верховно Соведэй Президиумые һунгалга; 5) СССР-эй Правительство — СССР-эй Министрнүүдэй Соведые байгуулга; 6) 1950 ондохи СССР-эй Гүрэнэй бюджедые ба 1948 болон 1949 онуудтахи Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай тоосоое баталалга.

Союзай Соведэй депутадуудай түлөөлхэ эрхые шалгахын тула тус сесси Мандатна комиссиие һунгаба. Тэрэнэй һүүлээр, хуули гаргалгын дурадхалнуудай, Бюджетнэ ба Гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ комиссинууд баталагдаа. Энээгээр Союзай Соведэй 1-дэхи заседани дүүрэбэ.

* * *

Үдэшын 8 часта Кремлевско Ордоной Ехэ зал соо Национальностьнуудай Соведэй депутадууд ба олон тоото айлшад сугларба. Президиумдэ нүхэд **Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, А. И. Микоян, Н. М. Шверник, А. Н. Косыгин, М. А. Суслов** ба **П. К. Пономаренкын** ерэхэдэнь депутадууд үни удаан альга ташалгаар угтаба. Эртэ үнинэй депутадуудай нэгэн, Карело-Финскэ ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **О. В. Куусинен** Национальностьнуудай Соведэй 1-дэхи сессиие нээбэ.

СССР-эй Верховно Соведтэ болоһон һунгалтанууд хадаа советскэ социалистическэ демократиин бодото бадаралтань болоо гэжэ депутат **Куусинен** өөрынгөө эхилэлгын үгэ соо тэмдэглэбэ. Һунгалтануудай үедэ советскэ арад Ленин — Сталинай партиин сэсэн мэргэн политикын түлөө нэгэн һаналаар голосовалаа. Депутат **А. Е. Топуридзын** дурадхалаар сесси хадаа Казахстанай КП(б)-гэй ЦК-гэй Секретарь **Ж. Шаяхметовые** Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшээр нэгэн һаналаар һунгаба.

Депутат **С. В. Векилов** хадаа Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшын 2 орлогшонорой орондо 4 орлогшонорые һунгаха ба СССР-эй Конституциин 42-дохи статьяда зохихо заһабари оруулха гэһэн дурадхал оруулба. Энэ дурадхалыень сесси нэгэн һаналаар баталан абаа. Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонороор депутадууд **М. Т. Якубов, М. В. Зимянин, В. Т. Лацис** ба **Т. М. Матиашвили** һунгагдаба. Тэрэнэй һүүлээр сесси Национальностьнуудай Соведэй заседанинуудай регламент ба хэлсэхэ зүйлые иимээр баталаа гэбэл: 1. Национальностьнуудай Соведэй Мандатна комиссиин һунгалтанууд, 2. Национальностьнуудай Соведэй Саг үргэлжын Комиссинуудые һунгалга; 3. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталалга; 4. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумые һунгалга; 5. СССР-эй Правительство — СССР-эй Министрнүүдэй Соведые байгуулга; 6. 1950 оной СССР-эй Гүрэнэй бюджедые ба 1948 болон 1949 онуудтахи Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай тоосоое баталалга.

Сесси хадаа Национальностьнуудай Соведэй депутадуудай түлөөлхэ эрхые шалгахын тула Мандатна комисси һунгаһан ба Национальностьнуудай Соведэй Саг үргэлжын комиссинуудые —хуули гаргалгын дурадхалнуудай, Бюджетнэ ба Гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ комиссинуудые баталба.

Энээгээр Национальностьнуудай Соведэй 1-дэхи заседани дүүрэбэ.

Союзай Соведэй 1950 оной июниин 12-ой заседани тухай

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Июниин 12-ой үдэрэй 5 часта, Кремльдэ, Кремлевско Ехэ Ордон соо Союзай Соведэй Сесси нээгдэбэ.

Депутат **И. И. Румянцевай** дурадхалаар Союзай Соведэй эртэ үнинэй депутадуудай нэгэн академик Александр Владимирович **Палладин** сесси нээбэ.

Депутат Палладинай үгэ хэлэһэнэй һүүлээр, Союзай Совет хадаа Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ болон Түрүүлэгшын орлогшонорые һунгажа эхилбэ.

Союзай Соведэй Түрүүлэгшээр депутат Михаил Алексеевич **Яснов** һунгагдаа.

Старейшинанүүдэй Соведэй нэрэһээ депутат **А. А. Грызын** оруулһан дурадхалай ёһоор Союзай Совет хадаа СССР-эй Конституциин 42-дохи статьяда зохихо хубилалта оруулан Союзай Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонорой тоое 4 хүн хүрэтэр олошоруулха тухай шиидхэбэри абаба.

Союзай Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонороор депутадууд Алексей Илларионович **Кириченко**, Татьяна Михайловна **Зуева**, Антанас Юозович **Снечкус**, Амин Ирматович **Ниязов** һунгагдаа.

Депутат А. Н. **Егоровой** дурадхалаар Союзай Совет хадаа Союзай Соведэй заседанинуудай регламент болон Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хамтарһан заседанинуудай регламент баталба.

Старейшинанүүдэй Соведэй даалгабаряар депутат К. Н. **Чарквиани** Союзай Соведэй Сессиин хэлсэхэ зүйл тухай дурадхал оруулба.

Союзай Совет хэлсэхэ зүйлые иимээр баталан абаа гэбэл:

1. Союзай Соведэй Мандатна Комиссиин һунгалтануүд;
2. Союзай Соведэй Саг үргэлжын комиссинуудые һунгалга;
3. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталалга;
4. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумые һунгалга;
5. СССР-эй Правительство — СССР-эй Министрнүүдэй Соведые байгуулга;
6. 1950 ондохи СССР-эй Гүрэнэй бюджет ба 1948 болон 1949 онуудтахи СССР-эй Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай тоосоое баталалга.

Союзай Совет хадаа Союзай Соведэй болон Национальностьнуудай Соведэй хамтарһан заседани дээрэ хэлсэхэ зүйлэй иимэ асуудалнуудые хаража үзэхэ гэһэн тогтоол абаа гэбэл:

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумые һунгалга;

СССР-эй Правительство — СССР-эй Министрнүүдэй Соведые байгуулга.

Союзай Совет хадаа 1950 ондохи СССР-эй Гүрэнэй бюджет тухай элидхэлые, 1948 ба 1949 онуудтахи Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай тоосоое Союзай Соведэй болон Национальностьнуудай Соведэй хамтарһан заседани дээрэ сонсохо, харин Бюджетнэ Комиссинуудай нэмэлтэ элидхэлнүүдые, бюджет зүбшэн хэлсэлгые ба тэрэнэй баталалгые палатануудта тус тустань үнгэргэхэ гэжэ тогтообо.

Союзай Соведэй депутадуудай бүрин эрхые шалгахын тула 17 хүнэй составтайгаар Мандатна Комисси һунгагдаа:

Мандатна Комиссиин Түрүүлэгшэ — Александр Михайлович **Пузанов** — РСФСР-эй Куйбышевска областиин Кинельскэ округһоо депутат.

Мандатна Комиссиин гэшүүд:

Хасен Байузакович **Байузаков** — Казахска ССР-эй Карагандинска хүдөөгэй округһоо депутат; Михаил Иванович **Барамия** —Грузинска ССР-эй Котийско округһоо депутат; Николай Ильич **Беляев**—Алтайска хизаарай Барнаульска городской округһоо депутат; Геннадий Андреевич **Борков** — Саратовска областиин Саратовска-Сталинска округһоо депутат; Сабир Ахмедьянович **Вагапов** — Башкирска АССР-эй Дуванска округһоо депутат; Василий Гаврилович **Грабин** — Горьковско областиин Горьковско-Свердловско округһоо депутат; Алексей Алексеевич **Епишев** — Украинска ССР-эй Котовско округһоо депутат; Соломон Матвеевич **Иванов** — Бурят-Монголой АССР-эй Улан-Удын хүдөөгэй округһоо депутат; Сабир **Камалов**—Узбекскэ ССР-эй Кокандска округһоо депутат; Николай Васильевич **Киселев**—Омско областиин Омско Центральна округһоо депутат; Фрол Романович **Козлов**—Ленинград городой Октябрьска округһоо депутат; Зеннят Ибетович **Муратов**—Татарска АССР-эй Казанска хүдөөгэй округһоо депутат; Алексей Федорович **Федоров**—Украинска ССР-эй Измаильска округһоо депутат, Зинаида Тихоновна **Федорова**— Кировскэ областиин Малмыжска округһоо депутат; Василий Ефимович **Чернышев**—Белорусска ССР-эй Борисовско округһоо депутат; Мотеюс Юозович **Шумаускас**—Литовско ССР-эй Алитусска округһоо депутат.

Тэрэнэй һүүлээр Союзай Совет хадаа Союзай Соведэй Саг үргэлжын Комиссинуудые һунгаха тухай асуудалые хаража эхилбэ.

Башкирска АССР-эй, Ярославска, Рязанска ба Воронежско областьнуудай депутадуудай группаһаа үгэ хэлэһэн депутат Г. С. **Ситниковэй** дурадхалаар Союзай Совет Хуули гаргалгын дурадхалнуудай комиссиие 19 хүнэй составтайгаар һунгаа гэбэл:

1. Комиссиин түрүүлэгшэ—Александр Николаевич **Поскребышев**—Башкирска АССР-эй Белебеевскэ округһоо депутат.

Комиссиин гэшүүд:

Тофик Али Гейдар оглы **Аллахвердиев**—Азербайджанска ССР-эй Евлахска округһоо депутат; Григорий Артемьевич **Арутинов**—Армянска ССР-эй Ереванска округһоо депутат; Шаджа Батырович **Батыров**—Туркменскэ ССР-эй Марыйска округһоо депутат; Боборджан Гафурович **Гафуров**—Таджикска ССР-эй Сталинабадска хүдөөгэй округһоо депутат; Алексей Андрианович **Грыза**—Украинска ССР-эй Бориспольско округһоо депутат; Ян Эдуардович **Калнберзин**—Латвийска ССР-эй Рижскэ городской округһоо депутат; Александр Андреевич **Кондаков**—Карело-Финскэ ССР-эй Петрозаводско округһоо депутат; Демьян Сергеевич **Коротченко**—Украинска ССР-эй Амур-Нижнеднепровскэ округһоо депутат; Мирон Емельянович **Криштофович**—Белорусска ССР-эй Кобринско округһоо депутат; Владас Юозович **Нюнка**—Литовско ССР-эй Укмергскэ округһоо депутат; Семен Иванович **Потапов**—Молдавска ССР-эй Кагульска округһоо депутат; Дмитрий Григорьевич **Смирнов**—Горьковско областиин Горьковско-Ленинскэ округһоо депутат; Абды **Суеркулов**—Киргизскэ ССР-эй Тяньшаньска округһоо депутат; Елубай Базимович **Тайбеков**—Казахска ССР-эй Молотовско округһоо депутат; Абиджан **Усманов**—Узбекскэ ССР-эй Катта-Курганска округһоо депутат; Екатерина Алексеевна **Фурцева**—Москва городой Куйбышевска округһоо депутат; Василий Яковлевич **Эгнаташвили**—Грузинска ССР-эй Горийско округһоо депутат; Александр Николаевич **Янус**—Эстонско ССР-эй Пярнуска округһоо депутат.

Киргизскэ ССР-эй, Украинска ССР-эй ба Белорусска ССР-эй группаһаа үгэ хэлэһэн депутат В. Е. Чернышевой дурадхалаар Союзай Совет хадаа Союзай Соведэй Бюджетнэ Комиссиие 27 хүнэй составтайгаар һунгаба:

Комиссиин түрүүлэгшэ—Леонид Романович **Корниец**—Украинска ССР-эй Волынско областиин Камень-Каширска округһоо депутат.

Комиссиин гэшүүд:

Виктор Петрович **Алексеев**—Московско областиин Ленинскэ округһоо депутат; Сухан **Бабаев**—Туркменскэ ССР-эй Ташаузска округһоо депутат; Алексей Алексеевич **Баранов**—Ставропольско хизаарай Черкесскэ округһоо депутат; Мавлян Гаффарович **Вахабов**—Узбекскэ ССР-эй Ташкентскэ хүдөөгэй округһоо депутат; Арнольд Тынувич **Веймер**—Эстонско ССР-эй Раквересскэ округһоо депутат; Мечисловас Александрович **Гедвилас**—Литовско ССР-эй Каунасска округһоо депутат; Иван Тимофеевич **Гришин**—Сталинградска областиин Сталинградска округһоо депутат; Василий Иванович **Иванов**—Хабаровска хизаарай Хабаровска хүдөөгэй округһоо депутат; Саак Карапетович **Карапетян**—Армянска ССР-эй Нор-Баязетскэ округһоо депутат; Александр Николаевич **Кидин**—Смоленскэ областиин Вяземскэ округһоо депутат; Алексей Ефимович **Клещев** — Белорусска ССР-эй Витебскэ округһоо депутат; Николай Степанович **Корнеев**—Молдавска ССР-эй Бельцкэ хүдөөгэй округһоо депутат; Иван Петрович **Кузнецов**—Воронежско областиин Борисоглевскэ округһоо депутат; Теймур Иман Кули оглы **Кулиев**—Азербайджанска ССР-эй Сабирабадска округһоо депутат; Владимир Васильевич **Лукьянов**—Ивановска областиин Шуйска округһоо депутат; Григорий Андреевич **Малехоньков** — Куйбышевска областиин Сергиевскэ округһоо депутат; Борис Федорович **Николаев**—Ленинградска областиин Выборгскэ округһоо депутат; Константин Кузьмич **Николаев** — Свердловско областиин Свердловско округһоо депутат; Иннокентий Михайлович **Никольский**—Иркутска областиин Иркутска-Северэнэ округһоо депутат; Ян Петрович **Остров**—Латвийска ССР-эй Кулдигска округһоо депутат; Петр Петрович **Пантиков**—Краснодарска хизаарай Майкопско округһоо депутат; Исхак Раззакович **Раззаков**—Киргизскэ ССР-эй Фрунзенско хүдөөгэй округһоо депутат; Джабар **Расулов**—Таджикска ССР-эй Кулябска округһоо депутат; Михаил Михайлович **Стахурский** — Украинска ССР-эй Винницкэ городской округһоо депутат; Нуртас Дандыбаевич **Ундасынов**—Казахска ССР-эй Алма-Атинска Городской округһоо депутат; Захарий Николаевич **Чхубианишвили** — Грузинска ССР-эй Телавска округһоо депутат.

Ленинградска, Новгородско, Архангельска ба Вологодско областьнуудай бүлэг депутадуудай үмэнэһөө үгэ хэлэһэн депутат М. Н. Тупицын гэгшын дурадхалаар Союзай Совет болбол Союзай Соведэй гадаадын хэрэгүүдэй Комиссиие 11 хүнэй составтайгаар һунгана.

(*Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта*)

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ НЭГЭДЭХИ СЕССИ

(*Түгэсхэл*)

Комиссиин Түрүүлэгшэ—Василий Михайлович **Андрианов**—Ленинград городой Невскэ округһоо депутат.

Комиссиин гэшүүд:

Багиров Мир-Джафар Аббасович — Азербайджанска ССР-эй Бакинска-Сталинска округһоо депутат; **Винокуров** Илья Егорович—Якутска АССР-эй Якутска округһоо депутат; **Игнатов** Николай Григорьевич—Краснодарска хизаарай Краснодарска Городской округһоо депутат; **Киселев** Кузьма Венедиктович—Белорусска ССР-эй Глубокско округһоо депутат; **Мельников** Леонид Георгиевич—Украинска ССР-эй Киевско-Ленинскэ округһоо депутат; **Патоличев** Николай Семенович — Ростовско областиин **Ростовско**-Пролетарска округһоо депутат; **Попова** Нина Васильевна—Ивановско областиин Кинешемскэ округһоо депутат; **Румянцев** Иван Иванович—Москва городой Киевскэ округһоо депутат; **Чарквиани** Кандид Несторович—Грузинска ССР-эй Берияын нэрэмжэтэ Тбилисскэ округһоо депутат; **Юдин** Павел Федорович—Орловско областиин Ливенскэ округһоо депутат.

Энээгээр Союзай Соведэй түрүүшын заседани хаагдана.

Национальностьнуудай Соведэй 1950 оной июниин 12-ой заседани тухай

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Июниин 12-то үдэшын 8 часта Кремльдэ, Кремлевско Ехэ Ордон соо Национальностьнуудай Соведэй Сесси нээгдэбэ.

Депутат Н. Р. **Уразбаевай** дурадхалаар Национальностьнуудай Соведэй үнинэй депутатадуудай нэгэн Отто Вильгельмович **Куусинен** Сессие нээнэ.

Депутат Куусиненэй үгэ хэлэһэнэй һүүлээр Национальностьнуудай Совет болбол Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ ба Түрүүлэгшын орлогшонорые һунгажа ороно.

Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшээр депутат **Шаяхметов** Жумабай һунгагдаба.

Старейшинын Соведэй үмэнэһөө депутат С. В. **Векиловэй** оруулһан дурадхалай ёһоор Национальностьнуудай Совет болбол Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонорой тооое 4 хүрэтэр олон болгожо, зохихо хубилалтануудые СССР-эй Конституциин 43-дахи статьяда оруулха гэһэн шиидхэбэри баталан абаба.

Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонороор депутадууд **Якубов** Мир Теймур Мир Алекпер оглы, **Зимянин** Михаил Васильевич, **Лацис** Вилис Тенисович, **Матиашвили** Тамара Михайловна гэгшэд һунгагдаба.

Депутат К. К. **Прейкшасын** дурудхалаар Национальностьнуудай Совет болбол Национальностьнуудай Соведэй заседанинуудай регламентые ба Национальностьнуудай Соведэй болон Союзай Соведэй хамтарһан заседанинуудай регламентые баталба.

Старейшинын Соведэй даалгабаряар депутат Н. Г. **Коваль** гэгшэ Национальностьнуудай Соведэй Сессиин хэлсэхэ зүйл тухай дурадхал оруулба.

Национальностьнуудай Совет иимэ хэлсэхэ зүйл баталан абаа гэбэл:

1. Национальностьнуудай Соведэй Мандатна Комиссие һунгалга;
2. Национальностьнуудай Соведэй Саг үргэлжын Комиссинуудые һунгалга;
3. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталалга;
4. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумые һунгалга;
5. СССР-эй Правительствые—СССР-эй Министрнүүдэй Соведые байгуулга;
6. 1950 ондо СССР-эй Гүрэнэй бюджелые болон 1948 ба 1949 онуудай Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай тоосоое баталалга.

Национальностьнуудай Соведэй ба Союзай Соведэй хамтарһан заседани дээрэ хэлсэхэ зүйлэй удаадахи асуудалнуудые хаража үзэхэ гэһэн тогтоол Национальностьнуудай Соведээр баталан абтаа гэбэл:

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумые һунгалга;

СССР-эй Правительствые—СССР-эй Министрнүүдэй Соведые байгуулга.

Национальностьнуудай Совет болбол 1950 ондо СССР-эй Гүрэнэй бюджет ба 1948 болон 1949 онуудай Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай тоосоон тухай элидхэлые ба Союзай Соведэй хамтарһан заседани дээрэ дуулаха, тиин Бюджетнэ Комиссинуудай нэмэлтэ элидхэлнүүдые бюджет зүбшэн хэлсэлгые ба тэрэниие баталалгые палата палатаар аминдань үнгэргэхэ гэжэ тогтообо.

Национальностьнуудай Соведэй депутадуудай түлөөлхэ эрхые шалгахын тулада Мандатна Комисси 17 хүнэй составтайгаар һунгагдаба.

Мандатна Комиссиин түрүүлэгшэ—**Кэбин** Иван Густавович—Эстонско ССР-эй Вильяндска городской округһоо депутат.

Комиссиин гэшүүд: **Арбузов** Александр Еммингельдович—Татарска АССР-эй Зеленодольско округһоо депутат; **Газзаев** Алексей Парсаданович—Хойто-Осетинскэ АССР-эй Алагирска округһоо депутат; **Деглав** Арнольд Фридрихович—Латвийска ССР-эй Задвинска округһоо депутат; **Джумаев** Сайдали—Таджикска ССР-эй Таджикбадска округһоо депутат; **Кириллова** Мария Григорьевна—Карело-Финскэ ССР-эй Заонежскэ округһоо депутат; **Коваль** Николай Григорьевич — Молдавска ССР-эй Оргеевскэ округһоо депутат; **Мальбахов** Тимбор Кубатиевич—Кабардинска АССР-эй Майска округһоо депутат; **Мамбетов** Юолот Мамбетович—Киргизскэ ССР-эй Кантска округһоо депутат; **Микаелян** Сурен Агасович — Армянска ССР-эй Апаранска округһоо депутат; **Мятиев** Сейдназар—Туркменскэ ССР-эй Каахкинска округһоо депутат, **Олексенко** Степан Антонович—Украинска ССР-эй Дрогобычска округһоо депутат; **Павленко** Петр Андреевич—РСФСР-эй Краснодарска округһоо депутат; **Саевич** Платон Васильевич—Белорусска ССР-эй Поставска округһоо депутат; **Станелиене** Дануте Юргевна—Литовско ССР-эй Тельшяйска округһоо депутат; **Цховревашвили** Владимир Гедеванович—Грузинска ССР-эй Хашурска округһоо депутат; **Юсифов** Юсиф Нифтали оглы—Нахичеванска АССР-эй Норашенскэ округһоо депутат.

Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын ба Украинска ССР-эй бүлэг депутадуудай үмэнэһөө үгэ хэлэһэн депутат И. И. **Туряныця** гэгшын дурадхалаар Национальностьнуудай Совет болбол Хуули гаргалгын дурадхалнуудай Комиссие 19 хүнэй составтайгаар һунгана.

Комиссиин Түрүүлэгшэ—**Каипов** Иван Андреевич— РСФСР-эй Калининска округһоо депутат.

Комиссиин гэшүүд: **Арутюнян** Арамаис Багратович—Армянска ССР-эй Амасийска округһоо депутат; **Архипова** Таисия Ивановна—РСФСР-эй Курска округһоо депутат; **Буков** Емилиан Нестерович—Молдавска ССР-эй Комратска округһоо депутат; **Гунибеков** Мамед—Туркменскэ ССР-эй Ташаузска округһоо депутат; **Джуманазаров** Матеке—Кара-Калпакска АССР-эй Кегейлинскэ округһоо депутат; **Ефимова** Вера Григорьевна—Чувашска АССР-эй Урмарска округһоо депутат; **Иманалиев** Шадыкан — Киргизскэ ССР-эй Балыкчинска округһоо депутат; **Кафар-Заде** Султан Асадулла оглы—Нахичеванска АССР-эй Тазакендскэ округһоо депутат; **Кочламазашвили** Иосиф Дмитриевич—Аджарска АССР-эй Батуми-Шумянска округһоо депутат; **Махль** Рихард Томасович—Эстонско ССР-эй урда Ракеверескэ округһоо депутат; **Пельше** Арвид Янович—Латвийска ССР-эй Резекненскэ округһоо депутат; **Прейкшас** Казис Казьевич—Литовско ССР-эй Рокишкско округһоо депутат; **Салин** Минайдар Салимович—Казахска ССР-эй Уральска округһоо депутат; **Силяев** Федор Пахомович—Белорусска ССР-эй Брестскэ округһоо депутат; **Тайми** Адольф Петрович—Карело-Финскэ ССР-эй Лоухско округһоо депутат; **Ткачук** Марк Яковлевич—Украинска ССР-эй Тернопольско округһоо депутат; **Шарипова** Гавгар—Таджикска ССР-эй Кулябска округһоо депутат; **Шкирятов** Матвей Федорович—РСФСР-эй Тульско-Рязанска округһоо депутат.

Узбекскэ ССР-эй ба Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын бүлэг депутадуудай үмэнэһөө үгэ хэлэһэн депутат Н. А. **Мухитдиновэй** дурадхалаар Национальностьнуудай Совет болбол Национальностьнуудай Соведэй Бюджетнэ Комиссие 27 хүнэй составтайгаар һунгана.

Комиссиин Түрүүлэгшэ—**Хохлов** Иван Сергеевич—РСФСР-эй Московско хүдөөгэй округһоо депутат;

Комиссиин гэшүүд: **Алиев** Гаджи-Касум Шихмурзаевич—Дагестанска АССР-эй Хасавюртовско округһоо депутат; **Алиев** Муса Мирзоевич—Азербайджанска ССР-эй Лачинска округһоо депутат; **Афанасьев** Илларион Афанасьевич Чувашска АССР-эй Чебоксарска округһоо депутат; **Борисов** Семен Захарович—Якутска АССР-эй Нюрбинска округһоо депутат; **Вотинцев** Василий Петрович—Удмуртска АССР-эй Воткинско округһоо депутат; **Деглавс** Фрицис Юрьевич—Латвийска ССР-эй Абренско округһоо депутат; **Джаналиев** Кадыралы—Киргизскэ СССР-эй Токтогульска округһоо депутат; **Диордица** Александр Филиппович Молдавска ССР-эй Флорештскэ округһоо депутат; **Длугошевский** Константин Наумович—Белорусска ССР-эй Минскэ городской округһоо депутат; **Заговельев** Александр Петрович—Казахска ССР-эй Петропавловска городской округһоо; **Казмахов** Израил Муссович—Кабардинска АССР-эй Терскэ округһоо депутат; **Калласте** Александр—Эстонско ССР-эй Пярнуска хүдөөгэй округһоо депутат; **Карецкас** Пятрас Ионович—Литовско ССР-эй Вильнюсскэ баруун округһоо депутат; **Лобсанов** Будажап Лобсанович—Бурят-Монголой АССР-эй Баргузинска округһоо депутат; **Мавлянов** Абдуразак—Узбекскэ ССР-эй Наманганска городской округһоо депутат; **Меркушкин** Григорий Яковлевич Мордовско АССР-эй Саранска хүдөөгэй округһоо депутат; **Никитин** Константин Иванович—Туркменскэ ССР-эй Тедженскэ округһоо депутат; **Пирузян** Арам Сергеевич—Армянска ССР-эй Микояновско округһоо депутат; **Прокконен** Павел Степанович—Карело-Финскэ ССР-эй Пиктярантска округһоо депутат; **Туряныця** Иван Иванович—Украинска ССР-эй Ужгородско округһоо депутат; **Уразбаев** Насыр Рафикович—Башкирска АССР-эй Янаульска округһоо депутат; **Филиппов** Иван Маркелович—Украинска ССР-эй Днепропетровско округһоо депутат; **Халикова** Саида—Таджикска ССР-эй Табиль-Даринска округһоо депутат; **Цимакуридзе** Кондратий Сократович—Грузинска ССР-эй Ахалцихска округһоо депутат; **Чимба** Александр Маныгеевич—Тувинска автономно областиин Кызыл-Мажалыкска округһоо депутат; **Шарафеев** Саид Мингазович—Татарска АССР-эй Чистопольско округһоо депутат;

Карело-Финскэ ССР-эй, Башкирска АССР-эй ба Татарска АССР-эй бүлэг депутадуудай үмэнэһөө үгэ хэлэһэн депутат Ю. В. **Андроповой** дурадхалаар Национальностьнуудай Совет болбол Национальностьнуудай Соведэй Гадаадын хэрэгүүдэй Комиссие 11 хүнэй составтайгаар һунгана.

Комиссиин түрүүлэгшэ—**Греков** Борис Дмитриевич РСФСР-эй Ростовско округһоо депутат.

Комиссиин гэшүүд: **Григорьян** Ваган Григорьевич — Аджарска АССР-эй Батуми-Фрунзенскэ округһоо депутат; **Грушецкий** Иван Самойлович—Украинска ССР-эй Львовско округһоо депутат; **Дикамбаев** Казы Дикамбаевич—Киргизскэ ССР-эй Базар-Курганска округһоо депутат; **Елькина** Анна Михайловна—Коми АССР-эй Сыктывдинскэ округһоо депутат; **Кецховели** Захарий Николаевич—Грузинска ССР-эй Сталинирска округһоо депутат; **Кузнецов** Василий Васильевич—РСФСР-эй Сталинградска округһоо депутат; **Михайлов** Николай Александрович—РСФСР-эй Ставропольско округһоо депутат; **Омаров** Ильяс Омарович—Казахска ССР-эй Чимкентскэ городской округһоо депутат; **Притыцкий** Сергей Осипович—Белорусска ССР-эй Гродненско округһоо депутат; **Симонов** Кирилл Михайлович—РСФСР-эй Смоленскэ округһоо депутат.

Энээгээр Национальностьнуудай Соведэй түрүүшын заседани дүүрэбэ.

Финляндиин Премьер-Министр г-н Урхо Кекконенэй Москва ерээд байһан тушаа

Финляндиин Премьер-Министр г-н У. Кекконен болбол Финляндиин худалдаа Наймаанай ба Промышленностиин Министр г-н С. Туомиоя, Финляндиһаа Москвада байгаа Посланник г-н К. Сундстрем ба Финляндиин Худалдаа наймаанай Делегациин гэшүүд господинууд И. Ньюкоппа, Т. Куяла ба О. Фркомиеса гэгшэдээр үдэшэгдэн июниин 12-то В. И. Ленинэй Мавзолейдэ орожо хараба.

Тэрэ үдэртөө г-н У. Кекконен ба тэрэниие үдэшэгшэ нюурнууд СССР-эй Верховно Соведэй Сессиин нээгдэхэдэ байлсаба.

Үдэрынь г-н У. Кекконен нүхэр И. В. Сталинда эльгээгдэһэн бэлэгүүдэй выставкэ үзэбэ.

Июниин 11-дэ, г-н У. Кекконен ба тэрэниие үдэшэгшэ нюурнууд Москвагай нэрэмжэтэ каналаар ябаба.

(ТАСС).

МЭРГЭЖЭЛТЭЙ ЗАЛУУ КАДРНУУД БЭЛЭДХЭГДЭБЭ

Ажалай резервнүүдэй Министерствын республиканска Управлениин начальник нүхэр М. Васильевтай хөөрэлдөөн

СССР-эй ажалай резервнүүдэй Министерствын Бурят-Монголой республиканска Управлениин начальник нүхэр Васильев манай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө иигэжэ мэдүүлбэ:

—Мүнөө манай республикадахи ажалай резервнүүдэй һургуулинуудай һурагшад экзаменуудтаа бэлэдхэн, үйлэдбэри дээрэ туршалгын хүдэлмэринүүдые хэжэ эхилэ.

1950 ондо хамта дээрэ 910 залуу кадрнууд бэлэдхэгдэн гаргагдаха юм. Тэдэнэр байгша июнь һара соо Бурят-Монголой республикын промышленность ба барилгануудта хүдэлмэрилхөөр эльгээгдэхэ байна.

№ 7 ба 8 ФЗО-нууд болон модоной механизаторнуудай һургуулинуудта шалгалта амжалтатайгаар үнгэргэгдэжэ байна. Жэшээлхэдэ, № 7 ФЗО-гэй һургуули июниин 3-да бүхы һурагшадайнгаа шалгалтые дүүргээ. Мүнөө тус һургуули түмэр замай узелай предприятинуудта 105 залуу хүдэлмэришэдые үгэбэ. Паровозно кочегарнуудай, модошо дархашуулай ба вагонщигуудай группануудта шалгалта илангаяа һайнаар үнгэрөө.

Мүн № 8 ФЗО июниин 3-да һурагшадай шалгалта дүүргэжэ, 190 хүниие паровозо-вагонно заводто үгэбэ. Электрогагнууршад, түмэршэ дархашуул, слесарьнүүд болон бусадай группануудта шалгалта амжалтатайгаар дүүрэө. Баһа ой модоной механизаторнууд шалгалтаяа һайнаар дүүргэжэ байна. Хамта 80 электро-лебедчигүүд ба трактористнар «Бурмонголлес» трестын предприятинуудта үгтөөд, леспромхозуудта хүдэлмэрилхөөр хубаагдаба.

Энэ жэлдэ ФЗО-гэй һургуулинуудта залуу кадрнуудые бэлэдхэлгын шанар нёдондо жэлэйхидэ орходоо нилээд һайн. Энэ хадаа мүнөө үеын үндэр бүтээсэтэй түхеэрэлгэнүүд дээрэ стахановска арга методуудые хэрэглэн, үйлэдбэриин түрүү технологиие шудалан һуралсаһан дээрэһээ дулдыдаһан байна.

Мүнөө үедэ ремесленнэ ба түмэр замай училищинуудта залуушуулые һайндураар гулидхан абаха тушаа республикын аймагууд ба городуудаар агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Һуралсалай шэнэ жэлдэ училищида ороходуратанай олон мэдүүлэгэнүүд оронхой.

Ажалай резервнүүдэй һургуулинуудта һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэл эршэмтэйгээр ябуулагдажа байна. Һургуулиин байранууд заһабарилагдан түхеэрэгдэнэ. Һуралсалай мастерской ба кабинедүүдтэ хэрэглэгдэхэ шухала зүйлнүүд бэлэдхэгдэжэ байха юм. Тэрэшэлэн мебель ба хубсаһа хунар абтаа.

Ерэхэ һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлгэ саг соогоо, эмхитэйгээр хэгдэжэ, коммунистическэ обшеетвые байгуулагшые —мэргэжэл шадабари ехэтэй, культурна хүдэлмэрилэгшэдые бэлэдхэхэ бүхы арга боломжо бии.

ТОБШО СИГНАЛНУУД

Мартагдашаһан электростанцинууд

Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз аяар 1947 ондо электростанци барижа эхилээ һэн. Эндэ 2 метр үргэнтэй, 2 метр гүнзэгытэй ба 40 метр утатай канава тиихэдэ малтагдаһан байна. Энээнһээ ондоо юушье хэгдээгүй. Колхозой правлени электростанци бариха гэһэн тогтоолоо мүнөө огто мартажархинхай юм.

Мүн «Комсомол» колхозой электростанци баригдаһанһаа хойшо оройдоо 5 хоногто хүдэлмэрилөө юм. Тэрэнээ заһабарилуулха гэжэ баһал хэншье оролдоногүй.

А. Жамбалдоржнев.

Бани баригданагүй

Мухаршэбэрэй аймагай Октябриин сомоной «Шэнэ байдал» колхоз банияа задалжа, ондоо гэр болгожорхиһон юм. Тэрээнһээ хойшо хэды удаан сагай үнгэрбэшье һаань колхозой правлени дахяад банитай болохоёо оролдоногүй.

Д. Дашиев.

Сад тарималые гэмтээнэ

Мухаршэбэрэй аймагай аймцентрын сад энэ жэлдэ малай бэлшээри болошонхой. Эндэ тугалнууд, ямаад, гахайнууд олоор бэлшэжэ, таримал мододые зоргооро эдижэ, гэмтээжэ ябадаг юм.

Аймкомхозые даагша нүхэр Зарапин тус садые хэзээ хоройлуулха гээшэб?

Д. Балданов.

Бурят номууд хомор

Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын сомоной ба тэндэхи долоон жэлэй һургуулиин библиотекэнүүдтэ бурят-монгол хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн уранһайханай номууд тон хомор. Жэшээлхэдэ, Х. Намсараевай «Шэлэгдэмэл шүлэгүүд», Ж. Тумуновай «Нойрһоо һэриһэн тала» ба бусад һониин номууд эндэ үгы юм.

Ц. Бальжинимаев.

Оро үсхэбэрилгын культурые дээшэлүүлхэ

Манай республика дотор Хойто-Байгалай, Баунтын ба Ахын аймагуудта оро үсхэбэрилгэ дэлгэрэнхэй. Оро үсхэбэрилгэ хадаа тон ашагтай һалбари юм. Тэрэниие үсхэбэрилхэдэ капитальна ба ажахын ехэ гаргашанууд хэгдэдэггүй, мүн харууһалгань хүдэлмэришэ хүбагаар хэрэглэдэг, тэрэниие унаа болгон ашаглалга ехэ олзо доход оруулдаг байна. Жэшээлхэдэ, 1949 ондо Баунтын аймагай колхозууд оронуудаар ашаа шэрэжэ, хахад миллион үлүүтэй түхэригэй олзо доход оруулаа һэн.

Оро үсхэбэрилгын культурые дээшэлүүлһэнэй ба оронуудай һүрэгүүдэй шанарые һайжаруулһанай ашаар тэдэнэй ашаг шэмэ үгэлгые нилээд ехэ болгожо болохо юм. Үүлтэрэй ба харууһалгын шанарһаа дулдыдажа, оронууд һаалгын үе соо 40—100 литр һү үгэдэг байна. Тиихэдээ оронуудай һүн 20 процент хүрэтэр тоһолигтой ба тоһоной шанар үнеэнэй һүнэй тоһонһоо муу бэшэ байдаг. Тэрэшэлэн, оронуудай мяхан тон амтатай ба һайн шанартай юм. Мүн тэдэнэй арһаар национальна эвенкийскэ хубсаһанууд оёгдодог байна.

Дурсагдагша аймагууд оронуудай тоо толгойе олошоруулха ба ашаг шамыень дээшэлүүлхэ дүүрэн аргатай. Эдэ аймагуудай территори дээрэ ягель-лишайнигууд гэжэ оронуудай эдидэг хүбхэн элбэгээр, хэдэн мянган гектарта ургадаг. Энэ хүбхэн хадаа оронуудай үбэлдөө адихэ зайлашагүй тэжээл юм. Тиигэбэшье, ягель-лишайнигууд белково вещество ба минеральна дабһануудаар бага туладаа дүүрэн шанартай тэжээл боложо шадахагүй байна. Иимэ тэжээл илангаяа тураха оронуудай бэедэ, тэдэнэй һү үгалгада саха нүлөөлжэ, хабар тээшээ түрэһэн оронууд ехээр турадаг байха юм. Түрэһэн оронуудай турахагүйн тулада оронуудые үсхэбэрилэн туршалгын пунктнууд ба станцинууд тэдэниие болон түлнүүдыень загаһанай гурилаар тэжээдэг байна. Загаһанай гурил нилээд ехэ белок ба минеральна дабһануудтай. Баунтын ба Хойто-Байгалай аймагуудта загаһаар баян нуурнууд олон тула загаһанай гурил бэлдэхэхэ асуудал шиидхэгдэжэ шадагдаха байна.

Дайнай хойто таахи табанжэлэй 4 жэл соо Баунтын аймагай колхозууд оронуудай тоо толгойе 1945 онтой сасуулбал 79 процентээр олошоруулаа. Мүн Хойто-Байгалай ба Ахын аймагай колхозууд һайн амжалтануудые туйлаа.

Гэхэтэй хамта, дурсагдагша аймагуудта оро үсхэбэрилхэ талаар ехэнүүд дутагдалнууд тохёолдодог. Жэшээнь, оро үсхэбэрилгээр республика дотор эгээн томо Баунтын аймагые абаад үзэе. Тус аймагай Соведэй гүйсэдком ба тэрэнэй хүдөө ажахын таһаг оро үсхэбэрилгын культурые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ямаршье үүсхэл оролдолго гаргадаггүй, анэ шухала ажахыгаа халиргайгаар, хэрэг ажал мэдэдэггүйгөөр хүтэлбэрилдэг байна. Тиимэһээ оронуудые үсхэбэрилгын зарим асуудалнууд шиидхэгдэнгүй үлэшэдэг. Иимэ асуудалнуудай нэгэн —оронуудые адуулха бэлшээринүүд болоно. Оронуудай гол тэжээл — ягель-лишайнигууд хадаа тон удаан ургадаг (жэл соо 2—5 миллиметр), тиимэһээ хэрэглэгдэһэн бэлшээри дээрэ дурсагдагша тэжээлнүүдээ дахинаа ургаһарынь аяар 10—30 жэл үнгэрдэг гээшэ. Энээниие һайн мэдэжэ байбашье, аймагай колхозууд (Молотовой нэрэмжэтэ колхозһоо бэшэниинь) ягельнэ бэлшээрие ямаршье түсэбгүйгөөр, гам хайрагүйгөөр хэрэглэдэг, бэлшээрие участогууд болгон хубаажа, 4—6 жэлээр ээлжээлүүлэн хэрэглэхэ ябадал хайхарданагүй.

Аймагай хүдөө ажахын таһагай хүдэлмэрилэгшэд ба зоотехнигүүд оронуудые харууһалха, ашаглаха мэтын асуудалые хүсэд хэрэгсээдэггүй, оронуудые үсхэбэрилгээр өөһэдынгөө эрдэм мэргэжэлые дээшэлүүлдэггүй, оронуудай анатомо-физиологическа онсо илгаануудыень шэнжэлжэ, оронуудые зүбөөр харууһалха, тэжээхэ ба ашаглаха тушаа колхознигуудта туһаламжа үзүүлхые оролдодоггүй байна. Эндэ хүдэлмэрилжэ байһан зооветмэргэжэлтэд «зоотехник — оро үсхэбэрилэгшэ үгы» гэжэ шалтадаг. Эгээл иимэһээ аймагай колхозуудта оро үсхэбэрилгээр зооветминимум зохёогдоогүй байһаар. Тиихэдэ оронуудай ашаг шамые дээшэлүүлхэ тухай асуудал мүн лэ мартагданхай. Молотовой нэрэмжэтэ колхозһоо гадна, нэгэшье колхоздо оро үсхэбэрилгын товарна фермэнүүд эмхидхэгдээгүй, 1949 оной турша соо аймаг дотор дүн хамта оройдоо 2400 литр һүн һаагдаһан, миил 13,5 центнер мяхан абтаһан байна.

Тэрэшэлэн, аймгүйсэдком ба хүдөө ажахын таһаг болбол оронуудые үсхэбэрилгэ дээрэ ажалай нормонууд ба ажалай түлөөһэн тухай асуудалнуудые мүн лэ шиидхэдэггүй. Гадна, үйлэдбэриингөө түсэбые үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө малшадта ажалай нэмэлтэ түлөөһэ үгэхэ тухай асуудал нагантшье хэлсэгдээгүй.

Оронуудай үүлтэрые һайжаруулха хүдэлмэриин угаа ехэ удхашанартай байбашье, энээндэ анхарал багаар хандуулагдана. Оро үсхэбэрилгын научно-шэнжэлэлгын эндэхи пункт нилээд олон жэлдэ шэнжэлэлгын хүдэлмэри ябуулжа байбашье, мүнөө хүрэтэрөө энэ гэхэ научна хүдэлмэри түлилоогүй байха юм. Пунктые даагшанар богонихон болзор соо гурба удаа һэлгэгдээ. Мүн энэ пункт мэргэжэлтэдээр дутуу гэхэ гү, 4 мэргэжэлтэдэй орондо пунктые даагша гансаараал ажалдажа байдаг. Тиимэһээ научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри гансал Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо ябуулагдана. Аймгүйсэдком ба хүдөө ажахын таһаг тус пунктда хүсэд туһаламжа үзүүлдэггүй, колхознигуудтай тэрэнэй холбооё бүхэжүүлхын түлөө, тэрэниие аймаг дотор оро үсхэбэрилгын культурна гуламта болгохын түлөө оролдодоггүй байшоо.

Мүн оро үсхэбэрилгээр дутагдалнууд Ахын ба Хойто-Байгалай аймагуудта үзэгдэнэ. Гэхэтэй хамта, БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерство энэ шухала һалбариие мүн лэ мартажархиһан байха юм. Олон жэлэй турша соо республикын хүдөө ажахын Министерство оро үсхэбэрилдэг аймагуудта оро үсхэбэрилгын культурые дээшэлүүлхэ, зооветминимум бии болгохо, зооветмэргэжэлтэдээр хангаха, ягельна бэлшээрие зүбөөр ашаглаха, оронуудай үүлтэрые һайжаруулха болон бусад шухала асуудалнуудаар дурсагдагша аймагуудта туһаламжа үзүүлээгүй байһаар.

Саашадаа оро үсхэбэрилгые өөрөө бүтэлгэдэ орхиһон ябадалые тасалшагүй. Республикын оро үсхэбэрилдэг колхозуудые үнэхөөрөө культурна ажахынууд болгохын түлөө эрид шууд тэмсэхэ шухала.

Т. Башкуев.

НҮХЭР И. В. СТАЛИНАЙ „ОКТЯБРЬСКА РЕВОЛЮЦИ БА ОРОДОЙ КОММУНИСТНУУДАЙ ТАКТИКА“ ГЭҺЭН КЛАССИЧЕСКА ЗОХЁОЛ

Нүхэр И. В. Сталинай «Октябрьска революци ба ородой коммунистнуудай тактика» гэһэн классическа зохёол 1924 оной декабриин 17-до хэблэгдэн гараһан байна. Энэ хадаа марксизмын гайхамшагта творческо зохёол мүн. Агуу ехэ Октябрьска социалистическа революцида бэлэдхэлэй ба тэрэниие бэелүүлгын үедэхи большевигүүдэй бухэдалхэйн-түүхэтэ дүршэлые сэсэн мэргэнээр согсолжо, нүхэр Сталин большевизмын стратеги болон тактикые шэнэ, дээдэ шатада үргөө, ленинизмын интернациональна удхашанарые харуулаа. Гадна, нүхэр Сталин тус зохёол соогоо троцкизмые элирүүлэн сохёод, социалистическэ революци ба пролетариадай диктатура тушаа ленинскэ теориие улам хүгжөөһэн байна.

Ленин—Сталинай партяар хүтэлбэрилэгдэгшэ Соведүүдэй орон болбол дэлхэйн нэгэдэхи дайнай ба гадаадын интервенциин жэлнүүдтэ һандаргагдаһан, арадай ажахые һэргээн бодхоохо хүдэлмэри тэрэ үедэ ябуулжа байгаа. Манай ороние саашадань хүгжөөхэ тухай асуудал, мүн социализмын хуби заяан тухай, капиталистическэ оронуудай хүреэлэлгын оршон байдалда социалистическэ общество байгуулха зам ба арганууд тухай асуудал тэрэ үедэ большевистскэ партиин үмэнэ шууд табигдаһан байгаа.

Большевистскэ партиин ба советскэ арадай хорото дайсад—троцкистнууд ба бусад тиихэдэ, Ленинэй үбшэлжэ байхада, илангаяа наһа бараһанайнь һүүлээр, партида ба тэрэнэй ленинскэ политикада эсэргүү хорото добтолгоёо шангадхаһан юм.

Парти доторхи антиленинскэ этэгээдүүдээр өөрыгөө тойруулан, Иуда Троцкий хадаа парти доторхи фракциие дахин байгуулхые һэдэжэ, партиин үндэһэ һуурие ба тэрэнэй ЦК-е һуладхаха гэһэн, тиигэжэ пролетариадые өөһэдынгөө хүсэндэ этигэхэгүй хороор хорложо, тэрэниие буржуазин мэдэлдэ оруулха гэһэн һэдэлгэ гаргаа һэн.

1924 оной январьда болоһон партиин XIII конференци болбол троцкизмые жэжэбуржуазна хэлбэрил гээшэ гэжэ эрид шангаар буруушаагаа һэн. Конференциин энэ шиидхэбэриие партиин XIII съезд болон Коминтернын V конгресс һайшааһан бэлэй. Зүгөөр Троцкий ба троцкистнууд партида эсэргүү хорото хүдэлмэреэ зогсоогоогүй, үргэлжэлүүлһэн байгаа.

Большевистскэ партида урбаһан Троцкиин шэнэ добтолго хэхэдэнь бүхы оронуудай буржуазинар ба социал-демократнууд хадаа большевистскэ партиин хахаралга, пролетарска диктатурын уналга боложо байна гэжэ бодоо һэн. Тиихэдэ Троцкиин энэ оппозиционно добтолго хадаа пролетарска диктатурын хүсые һуладхаха, буржуазна диктатурада түшэхэ гэһэн дохёо гээшэ гэжэ орон доторхи антисоветскэ ба хэлбэлзэгшэ бүхы этэгээдүүд тоолоһон бэлэй. Большевизмын героическа түүхые Троцкиин зүгһөө гужардахэ хардаха гэһэн энэ һэдэлгые парти хадаа гон ехээр зэбүүрхэн алишалаа һэн.

Иимэ оршон байдалда нүхэр И. В. Сталин болбол «Октябрьска революци ба ородой коммунистнуудай тактика» гэһэн түүхэтэ зохёол бэшэһэн байгаа. Энэ зохёол соогоо нүхэр И. В. Сталин болбол троцкизмые хяа һамна сохихо зуураа, Агуу ехэ Октябриин түүхые бодото дээрэнь үнэн сэхэөр харуулһан байна.

Нүхэр И. В. Сталин болбол «Октябрьска революци ба ородой коммунистнуудай тактика» гэһэн зохёол дотороо 1917 ондо Октябрьска революциин жэшээтэ бэлээр илаһан илалтые тодорхойлһон Россин гадаадын ба дотоодын онсо оршон байдалтай байһаниие шэнжэлэн харуулаа.

Октябрьска революци хадаа хоёр гол империалистическэ гүрэнүүдэй хоорондо галзуу шанга тэмсэл боложо байһан үедэ эхилһэн юм. Өөһэд хоорондоо үхэлэй шанга тэмсэл хэжэ, бэе бэеэ һуладуулжа байһан англо-французска ба австро-германска гол империалистическэ бүлэгүүд Октябрьска революцида эсэргүүсэн эдэбхитэй тэмсэл хэхэ ябадалда анхаралаа ехээр табиха сагшье, арга шадалшье үгы байгаа.

«Энэ ушар байдал Октябрьска революцида тон ехэ удхашанартай байгаа, яахадааб гэхэдэ энэ болбол Октябрьска революцида өөрынгөө хүсэнүүдые бэхижүүлхын ба өмхидхэхын тулада империализмын доторхи шэрүүн шанга тулалдаануудые хэрэглэхэ арга боломжо үгэһэн байна». (Сталин, Ленинизмын асуудалнууд, хэблэл 11, нюур 78).

Октябрьска революци болбол империалистическэ дайнай ябажа байһан үедэ, дайн сэрэгһээ олониитэ ажалшадай зобожо зүдэрһэн ба амгалан тайбан байдал тогтоохые айхабтар ехээр хүсэжэ байһан үедэ болоо һэн. Хүдэлмэришэд, олониитэ ажалша таряашад болон Зүүн зүгтэхи дарлагданги арадууд хадаа дайн сэрэгһээ гараха ябадал имагтал пролетарска революцида байна гэжэ хаража байһан юм.

«Энэ ушарбайдал Октябрьска революцида угаа ехэ удхашанартай байгаа, яахадааб гэхэдэ, энэ болбол амгалан тайбан байдал тогтоохо айхабтар хүсэтэ зэбсэг тэрээнэй гарта үгэһэн, хорото дайниие дүүргэлгэтэй советскэ эрид хубилалтые нэгэдхэхэ арга боломжые тэрээндэ хүнгэдхэһэн ба, тиимэ ушарһаа, Баруун зүгтэ хүдэлмэришэдэй дунда, Зүүн зүгтэ дарлагдаһан арадуудай дунда олониитын һайшаал тэрээндэ түрүүлһэн байна». (Сталин, Ленинизмын асуудалнууд, хэблэл 11, нюур 78).

Эсэстэ, Европодо хүдэлмэришэдэй хүсэтэ хүдэлөөнэй бии байһан ба үни удаан үргэлжэлһэн империалистическэ дайгаар Баруун ба Зүүн зүгтэ бии болгогдоһон революционно кризисэй дэлгэржэ байһан ушар болоно.

«Энэ ушарбайдал Россидахи революцида сэгнэгдэшэгүй удхашанартай байгаа, яахадааб гэхэдэ энэ хадаа дэлхэйн империализмда эсэргүүгээр тэрэнэй хахэ тэмсэлдэнь Россиһаа газаа тээ үнэн союзнигуудаар өөрыень хангаһан байна» (Сталин, Ленинизмын асуудалнууд, хэблэл 11, нюур 78).

Гадаадын удхатай ушарбайдалнуудһаа гадна, Октябрьска революци болбол мүн тэрээнэй илалтые хүнгэдхэжэ үгэһэн дотоодын удхатай үшөө хэдэн олон таатай зохид ушарбайдалнуудтай байһан юм гэжэ нүхэр Сталин заана.

Октябрьска революци болбол Россин хүдэлмэришэн ангиин тон ехэ олонхиин зүгһөө айхабтар эдэбхитэйгээр дэмжэгдэжэ байһан байгаа. Амгалан байдалтай ба газартай болохоёо угаа ехээр хүсэһэн үгытэй таряашад ба олонхи солдадууд Октябрьска революциие эдэбхитэйгээр дэмжэһэн байгаа.

Гансашье өөрынгөө дүй дүршэлөөр ба олон жэлнүүдтэ батадхан байгуулагдаһан жаяг заршамаараа бэшэ, мүн ажалшан олониитэтэй тон холбоотой байһанаараа хүсатэй, хүтэлбэрилхы хүсэн байһан, тиимэ шалгагдамал парти, большевигүүдэй парти Октябрьска революциие толгойлоо. Энэ ушарбайдал Октябрьска революциин илалтые хүнгэдхэжэ үгэһэн байна.

Октябрьска революциин дайсадынь гэхэдэ: нилээдгүй һула ородой буржуази, таряашадай «бунтнуудаар» сохигдожо һуларагдаһан помещигүүдэй анги ба дайнай ябажа байхада хүсэд панхарууташаһан эбсэгшэ партинууд (меньшевигүүдэй ба эсернүүдэй партинууд) мэтын тиимэ нилээд хүнгэнөөр диилдэхэ дайсад байһан юм.

Октябрьска революциие хүнгэдхэһэн условинуудта Россин агуу ехэ тала дайдатай байһан ябадал ба контрреволюцитай хэхэ тэмсэлдэ орон доторoo хүсэд хүрэхэ эдеэ хоолой, түлишын ба түүхэй эдэй ресурснуудтай байһан ушар орохо байна.

«Гадаадын ба дотоодын эдэ ушарбайдалнуудай тааралдалга хадаа Октябрьска революциин илалтые нилээдгүй хүнгэдхэһэн тэрэ өөрэ янзын оршон байдалые бии болгоһон байна» (Сталин).

Октябрьска революци хадаа мүн гадаадын ба дотоодын оршон байдалай талаар өөрын дутагдалнуудтай байгаа гэжэ нүхэр И. В. Сталин бэшэнэ. Октябрьска революци хадаа, жэшээлхэдэ, гансаарданги байгаа, тэрээнэй хажууда ба тэрээнтэй хүршэ, тэрээнэй түлгүүри боломоор советскэ орон үгы байгаа.

«Теэд эдэ дутагдалнууд болбол дээрэ халагдаһан Октябрьска революциин дотоодын ба гадаадын эрхэ байдалнуудай өөрэ янза байһанайнь угаа ехэ удхашанартайе имагтал сэхэ тэмдэглэнэ гээшэ» (Сталин, Ленинизмын асуудалнууд, хэблэл 11, нюур 79).

Ерээдүйн революци хадаа Октябрьска революцида орходоо улэмжэ зохид һайн байдалда болохо байна, яахадааб гэхэдэ тэрэ болбол айхабтар хүсэтэй Советскэ Союз хүршэтэй байха байна гэжэ нүхэр Сталинай үшөө тиихэдэ, хэдэн арбаад жэлээр уридшалан хаража бэшэһэниень тэмдэглэхэ шухала.

Нүхэр И. В. Сталинай иигэжэ сэсэн мэргэнээр уридшалан хаража бэшэһэн юумэ мүнөө ямар зохидоор гэршэлэгдэн харагдажа байна гээшэб. Польшодо, Чехословакида, Венгридэ, Болгарида, Румынида ба Албанида арадай демократиин илаһан илалтанууд, агуу ехэ Хитад арадай түүхэтэ илалта хадаа имагтал социализмын илаһан хүсэн түгэс ороной — Советскэ Союзай ашаар болоошонь мэдээжэ бшуу. Баруун ба Зүүн тээ фашизмын ба реакциин гуламтые үй бута сохиһон Советскэ Союзай туһаламжагүй һаа, арадай демократиин эдэ оронуудта арадай-демократическа хүсэнүүд илажа, социалистическэ байгуулалтые амжалтатайгаар тогтоожо шадаха аргагүй байгаа.

Саашадаа, нүхэр Сталин болбол Октябрьска революциин хоёр онсо илгаануудые тайлбарилан харуулна. Тэдэниие тайлбарилан харуулга хадаа тус революциин доторой удха ба түүхэтэ удхашанарыень ойлгохын тулада шухала хэрэгтэй байна.

Манай орон соо пролетариадай диктатура болбол пролетариадай ба таряашан ажалша олониитын хоорондохи союзай үндэһэ һуури дээрэ, пролетариадай зүгһөө таряашан олониитые хүтэлбэрилжэ ябахадань бии боложо гараһан засаг мүн.

Октябрьска революциин нэгэдэхи онсо илгаань иимэ байна.

Россида пролетариадай диктатура болбол капиталистическэ улэмжэ хүгжэнги бусад оронуудта капитализмын байһаар байтарнь капиталистическа бага хүгжэнги ганса орондо социализмын илаһанай эсэстэ тогтон батажаһан байна.

Октябрьска революциин хоёрдохи онсо илгаань иимэ байна.

Нүхэр И. В. Сталин болбол Октябрьска революциин эсэстэ бии болоһон пролетарска шэнэ засагай шэнжэ шанарые классическаар тодорхойлно.

«Пролетариадай диктатура хадаа капиталые усадхан унагаахын тулада, социализмын эсэслэн илахын тулада байгуулагдаһан пролетариадай ба таряашадай ажалша олониитын ангиин союз мүн, тиихэдэ пролетариат болбол энэ союзай хүтэлбэрилхы хүсэниинь байха ёһотой». (Сталин, Ленинизмын асуудалнууд, хэблэл 11, нюур 81).

«Перманентнэ революци» тухай Троцкиин урбагша теориие элищэлэн сохихо зуураа, нүхэр Сталин иигэжэ бэшэнэ: «Перманентнэ революци» болбол таряашадай хүдэлөөнэй революционно арга боломжонуудые миил дутуугаар сэгнэһэн ябадал бэшэ. «Перманентнэ революци» хадаа пролетариадай диктатурын ленинскэ теориие арсаха ябадалда хүргэдэг, таряашадай хүдэлөөе иигэжэ дутуугаар сэгнэһэн ябадал мүн». (И. В. Сталин).

Мүнөө арадай демократиин оронуудта гүрэнэй болон общественна шэнэ байгуулалта тогтоолго хадаа пролетариадай диктатурын уласхоорондын удхашанар тухай Ленин — Сталинай научнаар уридшалан хараһаниие гэршэлэн тодорхойлно гээшэ.

Октябрьска революциин хоёрдохи онсо илгаа тушаа халэхадаа нүхэр Сталин болбол империализмын үедэ экономическа ба политическэ талаараа капитализмын тэгшэбэшээр хүгжэдэг тухай ленинскэ хуулиие классическаар тодорхойлон харуулна:

«Октябрьска революциин хоёрдохи онсо илгаань гэхэдэ, энэ революци хадаа пролетарска революциин ленинскэ теориие бодото байдал дээрэ бэелүүлһэнэй үльгэр жэшээнь мүн болоно».

Пролетарска революци тухай ленинскэ теориие творческоор хүгжөөхэ зуураа И. В. Сталин болбол «Октябрьска революци ба ородой коммунистнуудай тактика» гэһэн, мүн саашанхи хэдэн олон зохёолнууд соогоо нэгэ орон соо социализмын илалта тухай асуудалай хоёр талануудые — дотоодын ба уласхоорондын талануудые —харуулаа. Манай доторой арга боломжонуудые хараадаа абабал манай орон соо социализмын илалта хангагдажа болохо гэһэн заабариие нүхэр Сталин научнаар үндэһэлһэн байна юм. Тиигэдэ социализмын гүйсэд дүүрэн илалта тухай, тайлбарилан хэлэбэл, гадаадын талаһаа интервенци хэхэ ба манайда капитализмые һэргээн бодхоохо гэһэн империализмын һэдэлгэһээ гаранти тухай хэлэхэ болоо һаа, энэ зорилго имагтал капиталистическа хүреэлэлгые үгы хэһэнэй эсэстэ, хэдэ хэдэн оронуудта социалистическэ революциин илаһанай эсэстэ шиидхэгдэхэ байна гэжэ нүхэр И. В. Сталин һургана.

Социализм байгуулха сталинска программаар зэбсэглэгдэһэн советскэ арад болбол большевистскэ партиин хүтэлбэри доро ябажа, өөрынгөө агуу ехэ вождиин табиһан зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө, коммунизм байгуулхын түлөө мүнөө амжалтатайгаар тэмсэнэ.

Нүхэр Сталин болбол Октябрьска революцида бэлэдхэлэй үедэхи большевигүүдэй тактикын дүрбэн онсо илгаануудые тэмдэглэнэ.

Октябриин бэлэдхэлэй үедэхи большевигүүдэй тактикын нэгэдэхи онсо илгаае тодорхойлон харуулха зуураа, нүхэр Сталин иигэжэ заана гэбэл, большевигүүдэй парти болбол Октябриин үе соо өөрынгөө тэмсэлдэ олониитын революционно хүдэлөөнэй зүндөө үүдэһэн дэбжэлтэдэ түшэглэжэ, хүдэлөөнэй хүтэлбэрилгые хубааритагүйгөөр өөрөө бэелүүлжэ байба.

«Иигэд байхада, нэгэ партиин, коммунистнуудай партиин хубааритагүй хүтэлбэри хадаа Октябриин бэлэдхэлэй гол шухала зүйл мүн,—Октябрьска революциин онсо өөрэ шэнжэ тэмдэгынь иимэ байна, Октябриин бэлэдхэлэй үедэхи большевигүүдэй тактикын нэгэдэхи онсо илгаань иимэ байна.

Большевигүүдэй тактикын иимэ онсо илгаагүй байгаа һаань, империализмын оршон байдалда пролетариадай диктатура илажа шадахагүй байгаа гэжэ гаршэлэн баталһанай хэрэгүй бэзэ» (Сталин).

Октябриин бэлэдхэлэй үедэхи большевигүүдэй тактикын хоёрдохи онсо илгаае харуулха зуураа, нүхэр Сталин болбол пролетариадай тэмсэлые хүтэлбэрилхэ наукые хүгжөөнэ, баяжуулна, большевизмын стратегическэ гол дүримые классическаар тодорхойлно гэбэл:

«1) революционно дэлбэрэлтын дүтэлжэ байһан үедэ революциин дайсадай эгээн аюултай социальна тулгуурийнь эбсэгшэ партинууд болоно;

2) эдэ партинуудые зайсуулан холодуулаагүйдөө дайсаниие (хаанта засагые гү, али буржуазие) унагааха аргагүй;

3) тиимэ дээрэһээ, революциин бэлэдхэлэй үедэ гол сохилто хадаа эдэ партинуудые зайсуулан холодуулха хэрэгтэ, тэдээнһээ үргэн олониитэ ажалшадые таһалан абаха хэрэгтэ зорюулагдаһан байха ёһотой».

Октябриин бэлэдхэлэй үедэ империализмын эгээл аюултай социальна тулгууринь жэжэбуржуазна партинууд, эсернүүдэй ба меньшевигүүдэй партинууд мүн байба. Юундэб гэхэдэ, эдэ партинууд болбол тиихэдэ эбсэгшэ партинууд, империализм ба ажалшан олониитын хоорондо эбсэлгэ хэхэ гэһэн партинууд мүн байгаа. Тиимэһээ, большевигүүдэй гол сохилтонуудынь эдэ партинуудта эсэргүү шэглүүлэгдэдэг һэн.

Энэ тактика болбол 1917 оной октябрьда советскэ революциин илаһан илалтые хангаа.

Большевизмын дүй дүршэлые ашаглан, мүнөө үедэ ахадүү компартинууд болбол баруунай социалистнуудые элишэлэн сохихо тэмсэлые, ажалша ниитэ зониие баруунай социалистнуудһаа изоляцилха тэмсэлые гол зорилго болгон табина. Юуб гэхэдэ имагтал тиимэ тактика хадаа капиталистическэ оронуудта пролетариадай сүлөөлэлгын хүдэлөөнэй илалтануудай гол условинуудай нэгэниинь мүн.

Октябриин бэлэдхэлэй үедэхи большевигүүдэй тактикын гурбадахи онсо илгаае тодорхойлхо зуураа, нүхэр Сталин болбол эсернүүд ба меньшевигүүдые изоляцилга бодото дээрээ ямар формотойгоор, ямар лозунг доро большевигүүдэй партяар ябуулагдаһан байгааб гэжэ харуулна.

Октябриин бэлэдхэлэй үедэ большевигүүд болбол эсернүүд ба меньшевигүүдэй партинуудые изоляцилгые «Бүхы засаг Соведүүдтэ» гэһэн лозунг доро бэелүүлһэн байна.

Соведүүдые гүрэнэй засагай орган болгохо гэһэн тактикын сэгнэгдэшэгүй ехэ удхашанарынь гэхэдэ, тэрэ тактика хадаа оломиллион ажалшан ниитэ зониие империализмһаа таһалан, империализмын зэбсэг гээшэ гэжэ меньшевигүүд ба эсернүүдэй партинуудые элирүүлэн доройтуулһан ба эдэ олониитэ зониие шууд сэхэ замаар пролетариадай диктатурада асарһан байна.

Октябриин бэлэдхэлэй үедэхи большевигүүдэй тактикын гурбадахи онсо илгаае тодорхойлхо зуураа, нүхэр Сталин болбол большевигүүд хайшан гээд, яахадаа партиин лозунгнуудаа революциие урагшань ябуулжа байһан оломиллионно ниитэ зоной лозунгнууд болгожо шададаг байһан тухай тэдэнэр өөһэдынгөө политикын зүб байһандань бүхы арад зониие хайшан гээд, яахадаа этигүүлжэ шададаг байһан тухай харуулна.

Революциин илахын тулада партиин лозунгнуудай гансахан зүб байхань дутуу юм, эдэ лозунгнуудай зүб байһандань өөһэдынгөө дүй дүршэл дээрэһээ олониитэ зоной өөһэдөө этигэн үнэншэхэнь, олониитэ зондо тэдэ лозунгнуудай ойлгосотой, дүтэ байханьшухала байна гэжэ марксизм-ленинизм һургана.

«Октябриин бэлэдхэлэй үедэхи большевигүүдэй тактикын онсо илгаануудай нагэниинь юуб гэбэл, тэрэ тактикань партиин лозунгнуудта, иигэжэ хэлэбэл, революциин эгээл богоһондо туласа олониитые өөһэдөө асардаг тэдэ замууд ба эрьелтэнүүдые зүбөөр тодорхойлжо шадаһан байгаа, тиимэ болохолоороо, эдэ лозунгнуудай зүб байһаниие өөрынгөө бэеын дүршэл дээрэ үзэхэ, шалгаха, мэдэжэ абахыень олониитэ зондо хүнгэдхэжэ үгэһэн байха юм» (Сталин).

Октябриин бэлэдхэлэй үедэхи большевигүүдэй сэсэн мэргэн политикань манай ороной пролетариадые капиталистическэ мүлжэлгэһөө сүлөөлһэн ба хүдэлмэришэн ангиин диктатурые—Соведүүдэй засагые тогтооһон ябадал хангаһан байна.

«Октябрьска революци ба ородой коммунистнуудай тактика» гэһэн зохёол соогоо нүхэр И. В. Сталин болбол пролетарска интернационализмын идеые тодорхойлон байшаха зуураа бүхы дэлхэй дээрэ социалистическэ революциие бадаруулха талаар Россида болоһон социалистическэ революциин интернациональна айхабтар ехэ үүргэтэй байһаниие харуулна.

Нүхэр И. В. Сталин болбол социалистическэ революциин саашадаа хүгжэн бадарха замые сэсэн мэргэнээр тодорхойлһон байна.

Социалистическэ революци тухай ленинскэ теориие улам хүгжөөхэ зуураа, нэгэ орон соо социализмын илалта хадаа бүхы оронуудта пролетариадай илаха илалтые түргэдхэхэ хүсэтэ зэбсэг болохо үгэнэ гэжэ нүхэр Сталин һургана.

Октябрьска революциин бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удхашанарынь юуб гэхэдэ, тэрэ хадаа империализмын системые таһа уда сохихо хэрэгтэ нэгэ ороной гаргаһан айхабтар ехэ үүсхэл ба империалистическэ оронуудай далай соо социализмын түрүүшын гуламта болохо зуураа, мүн энээнтэй хамта дэлхэйн революциин түрүүшын шата ба тэрэнэй саашадаа дэлгэрэн хүгжэхын хүсэн түгэс база мүн болоно.

Нүхэр И. В. Сталинай сэсэн мэргэн уридшалан хараһаниинь тон зүбөөр бэелүүлэгдэжэ байна.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай эсэстэ, тэрээн соогуур фашизмда эсэргүү тэмсэлдэ Советскэ Союзай түйлаһан бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтын эсэстэ Европа ба Азиин империалистическэ системын оронуудһаа хэдэн олон оронууд таһаран һалаад, мүнөө хүгжэлтын социалистическэ замда ороод ябана. Тиихэдэ, тэдэнэр хадаа Советскэ Союзтай ахадүүгэй таһаршагүй ханибарисаагай политика бэелүүлэн, Советскэ Союзай агуу ехэ түүхэтэ дүй дүршэлдэ ба тэрэнэй хүсэтэ дэмжэлгэдэ түшэглэнэ.

Нүхэр И. В. Сталин болбол «Октябрьска революци ба ородой коммунистнуудай тактика» гэһэн гайхамшагта зохёолоо удаадахи үгэнүүдээр дүүргэнэ гэбэл:

«Тиимэһээ, Октябрьска революциин уласхоорондын шэнжэ шанарые мартажа, нэгэ орондохи революциин илалтые гансад национальна үзэгдэл мүн гэжэ соносходог ганса тэдэ хүнүүд буруу бэшэ байна. Тэрэшэлэн Октябрьска революциин уласхоорондын шэнжэ шанарые мартадагшьегүй һаа, энэ революциие газаа тээһээл туһаламжа абаха баатай тиимэ нэгэн эдэбхигүй зүйл мүн гэжэ харахые һэдэлэг тэдэ хүнүүдшье баһал буруу байна. Үнэн хэрэг дээрээ гансашье Октябрьска революциие бусад оронуудай революциһаа дэмжэлгэ хүлеэжэ байна бэшэ, харин эдэ оронуудай революци болбол дэлхэйн империализмые усадхан унагааха хэрэгые түргэдхэхэ ба урагшань дабшуулхын тулада Октябрьска революциһаа дэмжэлгэ хүлеэжэ байна бшуу».

Нүхэр И. В. Сталинай «Октябрьска революци ба ородой коммунистнуудай тактика» гэжэ зохёолой хэблэгдэн гараһан сагһаа хойшолохи үе хадаа дэлхэй дээрэ эгээн түрүүн социалистическэ гүрэн байгуулһан ба бэхэжүүлһэн, тэрэнэй Эсэгэ ороноо хамгаалһан Агуу ехэ дайн соогуур героическаар хамгаалһан ба мүнөө өөрынгөө агуу ехэ сэсэмэргэн вождь И. В. Сталинай хүтэлбэри доро коммунизмын замаар найдамтайгаар дабшажа ябаһан советскэ арадай шэн габьяата ажалаар халин дүүрэнхэй.

Нүхэр И. В. Сталинай «Октябрьска революци ба ородой коммунистнуудай тактика» гэһэн классическа зохёол хадаа ленинизмдэ сэгнэгдэшэгүй нэмэлтэ баялиг боложо, большевистскэ партиин стратегическэ ба тактическа искусствые үндэр дээдэ шатада шэнээр үргэһэн байна.

Советскэ арадууд болон бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэн хадаа демократиин ба социализмын хүгжэн мандаха байһанда гүнзэгы этигэлэ ба идейн хүсэеэ сталинскэ зохёолнуудһаа хүлеэн абадаг юм.

Н. КУЗНЕЦКИЙ,
политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Бүхэсоюзна общественна бодото гэшүүн.



Новосибирскэ область. Политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Бүхэсоюзна обществын областной отделениин үүсхэлээр Черепановска райондо 2 жэлэй колхозно университет һаяхан нээгдэбэ.

Колхозуудай түрүүлэгшэнэр, бригадирнууд, малажалай фермэнүүдые даагшанар университедтэ ороо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Обществын бодото гэшүүн А. Г. Булавиин В. И. Ленинэй ажабайдал ба ажал-ябуулга тухай лекциие университедэй һурагшадта уншажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

ГАЗАР БА ОГТОРГОЙ

Эртэ урда сагта хүнүүд дэлхэйе тон ехэ комнато шэнгеэр тухайлдаг һэн. Энэ дэлхэйн полынь — Газар, хүһэйнь (дээбэринь)—огторгой мүн гэжэ һанадаг байгаа. Газарай нюруунь дээрээ хабтагар юм, тиихэдээ хаана нэгэ тээ захатай байдаг, зүрөөр «дэлхэйн захада» хэншье хүрэжэ үзөөгүй юм гэжэ тэдэ һанадаг һэн. Огторгой гээшэ Газарые бүрхөөгөөд байдаг сэнхир хүхэ хатуу түмбэгэр орой, ямар нэгэн болор хабхаг мүн гэжэ эртэ урда сагай хүнүүд бододог байгаа.

Тиимэ болохолоороо, бүхы дэлхэй гү, али Юртэмсэ болбол хоёр хубинаа: Газар огторгой хоёрһоо бүридэһэн мэтэ болоно. Үни удаан саг соо Газарые Юртэмсын гол хубинь гэжэ тоолодог байһан юм; Наран, һара ба одо мүшэд болбол Газарһаа холо бага юм, тиихэдээ имагтал Газарые дулаасуулаад, гэрэлтүүлээд байхын тула орошодог юм гэжэ тоолодог һэн. Наука болон эдэ гэнэн хонгор тухайлжа, нүүдые бута сохинхой. Ямаршье огторгойн хатуу үһэй үгы юм. Харин заха хизааргүй дайда байдаг, тэрэнэй дундуур огторгойн гэрэлтүүлэгшэд орошодог, тиихэдээ тэдэнэй зариманиинь холохон байдаг. Гоё найхан сэнхир хүхэ тэнгэри хадаа манай Газарые тойрон бүрхөөгөөд байдаг миин лэ агаар гү, али газарай атмосфеэр юм. Газарһаа дээшэ холо болохо бүрэ агаар улам шэнгэн байдаг. 1934 ондо советскэ стратостадай дээшээ 22 километр соо хөөрэн гарахадань, агаарынь Газар дээрэхиһээ 15 дахин шэнгэн байгаа һэн. Эрдэмтэдэй тоолон гаргаһанай ёһоор, хүнүүдэй үшөө хүрэжэ шадаагүй, 300—400 километр үндэр дээрэ агаар үгы шахуу байдаг, үшөө дээшээ болоходоо, юртэмсын агааргүй дайда эхилшэдэг.

Наранай шанга гэрэлдэ газарай атмосфеэрэ сэнхир хүхэ байдаг, тиихэдээ тон хурса гэрэлтэй тула одо мүшэнүүдые хараха аргагүй болгожорхидог. Хэрбээ атмосфеэрые үгы байгаа һаа, огторгой шэнгэн хара үзэгдэхэ һэн, тиимэһээ Наранай гэрэлтэжэ байгаашье һаа, одо мүшэнүүдые хаража болохо һэн. Тиимэ болохолоороо, сэнхир хүхэ огторгой хадаа агаар хүшээгэ мүн: бидэ тон холо байһан гэрэлтүүлэгшэдые тэрээн соогуур нэбтэ харанабди. Наука гээшэ огторгой тухай имнэ юумэ хэлэжэ үгэдэг.

Наука болбол Газар тухай юу хэлэжэ үгэнэб? Огто тэгшэ гэжэ манда үзэгдэдэг хубидаашье газарай нюруу тэгшэ, хабтагар бэшэ, харин гүбэгэр юм. Энээнийе далайн эрьедэ байгаад, эрьеһээ холодон ошоһон пароходой хойноһоо ажаглаа һаа, бэлээр обёоржо болохо. Пароход горизонтдо хүрэхэдөө, т. х. огторгой Газар хоёрой ниилэһэн шэнги үзэгдэдэг хилдэ хүрэхэдөө, уһа руу шэнгэжэ забдаһан шэнги болодог: түрүүшээр пароходой бэень дайда ородог, тиигээд хоолойнуудынь, эсэстээ мачтануудайнь оройнууд үгы болошодог. Энэ ниихэдээ далайн нюруу хабтагар бэшэ, харин гарооо бидэ хоёрой хоорондо гүбэгэр бии, тиимэһээ пароход тэрэ гүбэгэрэй саана ороно гэһэн удхатай. Инмэрхүү үзэгдэлнүүдые ажаглахадаа, Газар гээшэ зүб бүмбэрсэг шэнги шахуу формотой гэжэ эрдэмтэд тодорхойлһон байна юм. Газарай ехэ багыень хүн хэмжэжэ шадаһан байна. Газарай бүмбэрсэгэй диаметрынь (хүндэлэбшэнь) 13.000 километрһээ нэгэ эхэ багашаг юм, харин тэрэнэй окружностнь 40.000 километр болодог.

(«Юртэмсэ хайшан гэжэ бүридэнхэйб» гэһэн, профессор **И. Ф. Полагай** брошюраһаа).

Залуушуулай эдэбхи

Курумканай аймагай центрын залуушуул стадион-парк бариха гэһэн үнэтэ үүсхэл гаргаба. Тэдэнэр стадион дээрэ танцын талмай, 200 хүнэй һуурытай зунай театр, 400 метр утатай урилдаанай харгы, футбольно ба волейбольно талмайнуудые барихаар хараалба. Аймагай Соведэй гүйсэдком энэ үүсхэлыень һайшаагаад, мүнгэн зөөри һомолһон байна.

Һаяхан аймагай центрын комсомолецууд воскресник эмхидхэжэ, футбольно талмай, урилдаанай харгы сэбэрлэһэн ба заһаһан байна.

Е. Цыренова.

Тобшо һонинууд

✦ **Шэнэ клуб.** Кяхтын аймагай Усть-Киранай сомоной Калининай нэрэмжэтэ колхоз клубай байшан шэнээр барижа дүүргэбэ. Энэнь ехэ фойегэй, уншалгын ба библиотекын таһалгатай, харалгын залтай юм.

✦ **Театрын артистнар Кяхтада.** Гүрэнэй ород драмын театрын артистнар аймагай колхозуудаар ябажа, «Овод», «Хоёрдохи фронтын саада тээ», «Шоно ба хонид», «Зыковтэн» ба бусад зүжэгүүдые харуулба.

✦ **Аймагай предприятинуудта лекцинүүд.** ВКП(б)-гэй Обкомой лектор нүхэр Баймин Сэлэнгын аймаг ерэжэ, Галуута-Нуурай шахтёрнуудай, түмэр замай, леспромхозой болон МТС-эй хүдэлмэришэд ба албахаагшадта уласхоорондын оршон байдал тухай лекциуншаба.

✦ **30 мянган хүн кино хараба.** Улан-Удын Пригороднэ районой кинофикацини таһаг энэ оной үнгэрһэн 5 һарын туршада 385 киносеанс табижа, 30 мянган хүндэ кино харуулба.

✦ **Тул абалгынгаа түсэб дүүргэв.** Кяхтын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Мария Логинова энэ жэлдэ тул абалгынгаа даалгабари дүүргэбэ. Энэ хадаа 90 толгой хони ба ямаадһаа 130 толгой тул абаад, һайнаар түлжүүлжэ байна.

Специалистын зүбшэл

Хартаабхын ургажа байхада борнойлхо тухай

Таригдаһанай һүүлээр 2,5—3 недели гү, зариндаа 3,5 недели үнгэрһэн хойно хартаабхын эшэнүүд бултайдаг гээшэ. Энэ үе соо хүйтэн үдэрнүүдэй болоһонһоо гү, али бороогой орооһонһоо шалтагаалан, хартаабха тариһан газар ниггаржа, дээрээ дарсагар хальһатай болодог байна. Тэрэнэй эсэстэ газарай шингэний хатадаг ба бог буртаг үбэшнүүд ургадаг юм. Энээнтэй тэмсэхын зорилгоор, хартаабха тариһан участогуудтай бригаданууд хартаабхын эшэнүүдэй бултайгаадүй дэ ба мүн ургажа байхадань участогуудые хүнгэн борнойгоор борнойлхо ёһотой.

Хартаабхын ургажа байхадаа борнойлго хадаа хартаабхын ургасын хойноһоо хэгдэдэг харуулалгын агротехническэ шухала хэмжээнүүдэй нэгэн болоно. Борнойлгоор дарсагар хальһан эбдэгдэжэ, хүрьһэн зөөлэрүүлэгдэжэ, хүрьһэнэй шиниг нойтон баригдадаг, хартаабхын газар дороһи сагаан эшэнүүд агаараар хангагдадаг, тиигэжэ хартаабхын түргөөр ургаха ябадал туйлагдадаг байна. Гадна, борнойлгоор бог буртаг үбэшнүүдэй олонхинь үгы хэгдэжэ, саашадаа тэрээнтэй тэмсэхэ ябадал хүнгэдэдэг байна юм. Борнойлгын ашаар хартаабхын ургаса 15—20 процентээр дээшэлдэг.

Хартаабхын эшэнүүдэй гаража байха үедэ борнойлхо хэрэгтэй. Тиихэдээ хоёр удаа борнойлходо (сагай уларилай муу байхада) нэлангаа һайн гэжэ тоолгодог. Түрүүшын борнойлгые хартаабхын таригдаһанай һүүлээр 1,5—2 долоон хоног үнгэрөөд байхада хэхэ гү, али бог буртаг үбэшнүүд ургаад, газарай хүрьһэнэй нигтаршаад байхада хэхэ ёһотой юм. Хоёрдохёо—хартаабхын эшэн бултайхадань борнойлхо. Хүнгэн, модон борнойгоор, 3—5 сантиметр гүнзэгыгөөр, нэгэ гү, али хоёр дабхараар, рядыень хүндэлэн борнойлхо ёһотой.

Борнойлгодо ямаршье ЗИГ-ЗАГ болон модон борнойнуудые хэрэглэжэ болохо. Зүгөөр, борнойнуудай шүдэнүүдэй богони байхын тулада борнойдо модон ула хэхэ гү, али шүдэнүүдэнь бургааһа мүшэр гүрэжэ шухала.

Хэрбээ хартаабхые гүбэгэр шоройтой гуримаар тариһан байгаа һаа, тэрэниие утаашан борнойлхо ёһотой юм. Борнойлгые бороогой һайтар ороһоной ба хартаабхада нэмэлтэ тэжээл түүхэлһэн һүүлээр хэхэ байна.

И. Тимошин, агроном.

Англида эб найрамдалай түлөө хүдэлөөн

ЛОНДОН, июниин 10. (ТАСС). Эб найрамдал хамгаалха англиискэ национальна комитет хадаа эб найрамдал тала баригшадай бүхэангилиска конференцие Лондондо июлиин 22—23-да эмхидхэхэнь гэжэ соносхобо. Нинтын, политическэ, шажанай, кооперативна ба профсоюзна организацинуудые түлөөлһэн 1000 шахуу делегадуд конференцидэ хабаадаха байна.

АЛБАНСКА АЖАЛШАДАЙ АМЖАЛТАНУУД

ТИРАНА, июниин 10. (ТАСС). Албанска телеграфна агентствын дамжуулһанай ёһоор, газетэнүүд ороной промышленна предприятинуудай үйлэдбэриин түсэбэй дүүргэлтын ябаса тухай мэдээнүүдые толилбо.

Дуррестэхи арһанай заводой коллектив хоёрдохи кварталай түсэбые болзорһоо нэгэ һара урид дүүргэбэ. Шкодертэхи цементнэ заводой хүдэлмэришэд майн программаһаа гадуур 2100 тонно цемент үгэхэбди гэжэ Энвер Ходжада үгэһэн уялгаяа нэрэтэй түргэтэйгөөр дүүргэбэ. Тэдэнэр энэ уялгаяа үлүүлэн дүүргэжэ, һайнгалтынуудай үдэр хүрэтэр 5300 тонно цемент түсэбһөө гадуур үгөө.

МОНГОЛ АРАДАЙ РЕВОЛЮЦИИН 29 ЖЭЛЭЙ ОЙ

УЛАН-БАТОР, июниин 9. (ТАСС). Монгол арадай революциин 29 жэлэй ойн һайндэрэй баялдэхэ бүхы орон дотор үргэнөөр ябуулагдажа байна. Тэрэ һайндэр июниин 11-дэ болохо юм. Ажалшад, малшад, промышленностиин, транспортын ба арадай ажахын бусад һалбаринуудай хүдэлмэришэд өөһэдынгөө национальна һайндэрые нэрэтэй түргэтэйгөөр угтахын түлөө мүрысэнэ.

5 жэлэй 3-дахи жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө мүрысөөн олохон аймагуудай ба сомонуудай хоорондо эхилбэ.

Һайндэрые үнгэргэхэ центральна комисси байгуулагдаа. Олон тоото выставкэнүүд, зүжэгүүд ба концертнүүд столицада бэлдэгдэнэ. Национальна барилдаанда ба мори урилдаанда хабаадахын тула аймагуудһаа олон тоото айлшад столицада ерэхэ байна.

АМЕРИКАНСКА ПРОГРЕССИВНЭ СЦЕНАРИСТНУУД ЛОУСОН БА ТРУМБО ГЭГШЭД ТҮРМЭДЭ ХААГДАБА

ВАШИНГТОН, июниин 10. (ТАСС). Американска хоёр антифашистнууд-голливудска «элитэ сценаристнууд Лоусон ба Трумбо гэгшэд антиамериканска ажалябуулгые мүрдэхэ тушаа түлөөлэгшэдэй палатын комиссие «доромжолһоной» түлөө Вашингтондохи федеральна түрмэдэ үсэгэлдэр хаагдаба. Тиин һүүлэй һарада США-гай прогрессивнэ 15 ажалябуулагшад түрмэдэ хаагдаа.

УЛАСХООРОНДЫН ХЭЛСЭЭНҮҮДЫЕ ШЭНЭЭР ЭБДЭЛГЭ

БЕРЛИН, июниин 8. (ТАСС). Союзнигуудай хамтаараа абаһан шиидхэбэринүүдтэ зүришэн, Баруун Германида сэрэгэй материалнууд шэнээр үйлэдбэрилэгдэхэ юм гэжэ баруун гүрэнүүдэй эзэмдэлгын засагархид хуулита ёһоор түрүүшынхээ баталан мэдүүлбэ.

№ 24 хуулиие дүүргэхэ тушаа баруун гурбан державануудай верховно комиссарнуудаар июниин 5-да толилогдоһон захиралта соо энэ баталалгань хэлэгдэнэ.

Энээнтэй дашарамдуулан «Нейес Дейчланд» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «номо хэрэгсэл, тэһэрдэг зүйлнүүд, хорото газууд, реактивна двигательнүүдэй горючи, радио холбооной приборнууд, подводно лодконуудай радарна түхеэрэлгэ, сэрэгэй шухала бусад материалнуудые үйлэдбэрилгэ баруун-германска монополинуудта «зүбшөөгдэһэн» байна».

ГЕРМАНСКА ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКАДА КОЛОРАДСКА СОХОТОЙ ТЭМСЭХЭ ОНСО КОМИССИ БАЙГУУЛАГДАА

БЕРЛИН, июниин 10. (ТАСС). Информациин бюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, Германска демократическэ республикын хүдөө ба ой модоной ажахын министерство хадаа республикын территори дээрэ американскуудай хаяһан колорадска сохын тараха ябадалда эсэргүү тэмсэхэ шухала хэмжээнүүдые эмхидхэхын тула онсо комисси байгуулба.

Эб найрамдалай тала баригшадай бүхэавстрийска конгресс

ВЕНА, июниин 10. (ТАСС). Эб найрамдалай тала баригшадай бүхэавстрийска нэгэдэхи конгресс мүнөөдэр Венэдэ хүдэлмэрээ эхилбэ.

Австрийска реакци энэ конгрессые зарлаха ябадалда һаад хэхые ехээр оролдобо. Правительствена партинуудай-социалистическэ ба арадай партинуудай хэблэл конгрессэй бэлэдхэл тухай дуугай байһан, мүн конгрессэй хүтэлбэрилэгшэдые хардаһан байна. Дай үүдхэгшэдтэ эсэргүү, эб найрамдалай түлөө, атомна зэбсэг хориухын түлөө тэмсэхээр бэлэн байһан тухайгаа мэдүүлһэн ажалай, наукын ба искусствын түлөөлэгшэдые тэдэнэр доромжолбо.

Австрийска профсоюзуудай нэгэдэлэй баруунай социалистическэ хүтэлбэри хадаа хэдэн заабаринуудые өөһэдынгөө доодо шатын организацинуудта эльгээбэ, тэдэнь соогоо, эб найрамдалай тала баригшадай комитедүүдые байгуулха ябадалда профсоюзуудай гэшүүдэй хабаадахыень ба эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй Стокгольмско сессиин уряада гар табихыень шууд хориһон байна. Австриин социалистическэ партиин хүтэлбэри өөрынгөө гэшүүдтэ иимэ заабари тэрэшлэн ябуулаа. Венскэ магистрат хадаа «Дайнда эсэргүү тэмсэлдэ» гэһэн нүүдэл выставкэ эмхидхэлгые хорибо.

Австрийска правительство эб найрамдалай түлөө хүдэлөөндэ эсэргүү байһанаа 1950 оной майн 23-най шиидхэбэри соогоо хуулита ёһоор мэдүүлээ һэн. Эб найрамдал хамгаалха резолюцида гар табилга хадаа «австрийска арадай ажабайдалай интересүүд тушаа урбалта болоно» гэжэ канцлер Фигль мэдүүлһэн байна.

Австрида аюул заналта террор һүйдхэл боложо байбашье, атомна зэбсэг хориухын түлөө, эб зэбсэг түрүүлэн хэрэглэһэн правительствые гэмтэн гэжэ соносхохын түлөө, эб найрамдалай түлөө хүдэлөөн олониитын болон хүдэлөөн болон ургаа. Эб найрамдалай тала баригшадай нютагай 300 гаран комитедүүд тус орон дотор байгуулагдаа. Хүсэд бэшэ мэдээнэй ёһоор, бүхы Австри доторо 400 мянга шахуу хүн Стокгольмско уряада гар табяа.

Японии компартиин центральна шалгалтын комиссиин мэдээсэл

ШАНХАЙ, июниин 8 (ТАСС). Токиоһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр «Акахата» газетэ Японии компартиин центральна шалгалтын комиссиин мэдээсэл толилбо, тэрээн соонь, Макартурай захиралтын шалтагаанаар «Японии компартиин ЦК өөрынгөө ажал-ябуулгые хэрэг дээрэ зогсоохо баатай болобо. Партиин 6-дахи съезд дээрэ һунгагдаһан шалгалтын комисси хадаа мүнөө тохёолдоод байһан энэ байдалда олониитын революционно дэбжэлтэдэ харюу болгон, мүн партиин үмэнэ байгаа шухала зорилгонуудые бэелүүлхэ зорилгоор центральна хүтэлбэрилхэ саг зуурын органие партиин болохоёо байгаа съезд хүрэтэр эрхилхээр һунгахые шухалада тоолоно» гэжэ хэлэгдэнэ.

Компартиин центральна хүтэлбэрилхэ саг зуурын органой состабта иимэ нүхэд томилогдоо гэбэл: Эцуро Синно (Японско компартиин центральна шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ), Ицидзо Вада (контрольно комиссиин гэшүүн), Фумио Сугимото (компартиин Токай районой комитедэй түрүүлэгшэ), Томедзи Тада (компартиин Кансай районой комитедэй түрүүлэгшэ), Ицидзо Судзуки (гүрэнэй түмэр замуудай хүдэлмэришэдэй бүхэяпонско профсоюзай орлогшо-түрүүлэгшэ байһан), Кацуми Кикунами, Кендзи Кабата ба Дзентаро Танигуци (японско парламентын доодо палатын гэшүүд).

Венесуэлын коммунистическэ партиин мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК, июниин 10. (ТАСС). Каракасһаа Пренс Континенталь агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Венесуэлын коммунистическэ парти нюусаар манифест тараана. Правительство хадаа компартиие болон профсоюзна үйлсэдэ хуулиһаа гадуур гэжэ соносхоходоо, США-гай гүрэнэй департаментын заабарие дүүргэһэн байна гэжэ тэрээн соонь хэлэгдэнэ.

Компартиие хуулиһаа гадуур гэжэ соносхоло хадаа империалистнуудай ашаг туһада манай арадые дайнай хүнэһэн болгохо зорилго табиһан американска түсэбүүдтэ таарана гэжэ манифест соо хэлэгдэнэ. Эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэ прогрессивнэ хүсэнүүдые хашан мүрдэжэ байбашье, венесуэльска арад мүнөөнэй правительствын фашистска ашаннуудта хатуу зоригтойгоор эсэргүүсэнэ.

Мүнөө үедэ манай парти хадаа диктаторска хэмжээ-ябуулганууд-та эсэргүү, конституционно эрхэнүүдые тэхэрюулхын түлөө, бусад оронуудтай хани барисаае байгуулхын түлөө, тариашадта газар хубаахын түлөө тэмсэһэн түгэс хүсэтэ организаци болоод байна» гэжэ манифест соо хэлэгдэнэ.

Филиппинскэ арадай тэмсэл

Филиппинын арадай сүлөөлэлгын армин—«Хукбонг» хадаа англиска колонизаторнууд ба тэдэнэй филиппинскэ туһамаршадта эсэргүү зэбсэгтэ тэмсэл ябуулжа байна. «Хукбонгын» зэргэнүүд үдэр бүхэндэ ургана. Тусхай полициин мэдээнүүдэй ёһоор, арадай-сүлөөлэлгын армиин сэрэгүүдэй тоонь һүүлэй хоёр жэл дотор 4 дахин олошоров. «Хукбонг» хадаа филиппинын хүн зоной бүгэдэниитын дэмжэлгээр угтагдана гэжэ американска хархис хэблэлшье мэдэгхэ баатай болоһон байна. «Чикаго Дейли Ньюс» газетын корреспондент иигэжэ бэшэнэ: «Сэрэгэй ябуулгануудай боложо байгаа Лусон аралай (Манилада тон дүтэ) центральна ба урда талын бүхы районуудта амгалан хүн зонинь эсэргүүсэн бодоһоодые таалан угтана... «Хукбонгын» солдадуудые баатарнууд ба ханинар мэтээр амаршална. Погонууд дээрээ балта ба хадуур тэмдэгтэй, хүхэ мундир үмдэһэн «Хукбонгын» һайн жаяг зашамтай, дорюун солбон солдадуудые харахадаа хүнүүд угаа сэхээр баярлана».

Филиппины дээрэ национальносүлөөлэлгын хүдэлөөн улам эдэбхитэй болон ургажа байна. Өөрынгөө эрхэ сүлөө ба бээ даанхай байдалай түлөө филиппинскэ арадай амжалтата тэмсэлынь колониальна ба дулдыдаһан оронуудай арадуудай национально-сүлөөлэлгын түгэс хүсэтэ хүдэлөөнэй хубинь мүн. (ТАСС).

Фашизмда эсэргүү тэмсэһэнэйнгээ түлөө 11 американецууд түрмэдэ хаагдаба

ВАШИНГТОН, июниин 8. (ТАСС). Үсэгэлдэр 11 прогрессивнэ американецууд-антифашистнууд түрмэдэ хаагдаа. Эдэ 11 ажал-ябуулагшад ямар ушарһаа түрмэдэ хаагдааб гэхэдэ, антифашистнууд-эмигрантнуудта туһалха нэгэдэмэл комитедэй гүйсэдкомой гэшүүд байхадаа тэдэнэр 1946 ондо испанска фашизмаар хэлэгдэһэн хүнүүдтэ туһалхын тула мүнгэ оруулһан хүнүүдэй спискые антиамериканска ажал-ябуулгые мүрдэхэ түлөөлэгшэдэй палатын комиссида үгэхэһөө арсаһан байгаа. Мүнгөөр туһалһан нюурнуудые мүрдэхэ байха гэжэ һанаһандаа тэдэнэр тус спискые үгөөгүй байһан юм.

Үсэгэлдэр тэдэнэй апелляциие США-гай верховно сүүдэй дахин бүрүүшааһанайнь һүүлээр тэдэнэр сүүдтэ ерэбэ.

Судья Кич тэдэнэрэй приговые хүнгэдхэхэ гү, али һэлгэхэһээ арсаба.

Тиимэһээ комитедэй түрүүлэгшэ д-р Эдвард Барский 6 һарын болзорһоор түрмэдэ һуужа гэхэ, нүгөө 10-нь—элитэ уранзохёолшо Говард Фаст, доктор Яков Ауслендер ба Луис Миллер, профсоюзна ажал-ябуулагшад Джеймс Ластиг ба Шарлотта Стерн, юристнууд Рут Лейдер ба Гарри Джастиз, преподприниматель Мануэль Маганья, профессор Лимен Брэдли ба гэрэй эзэн эхэнэр Мадкори Ходорова—3 һараар түрмэдэ хаагдаа.

Тэрээнһээ гадна, судья Кич тэдэниие тус бүридөө 500 түхэригэй ла түлэхөөр сүүдлэбэ.

Городоо болбосон түхэлтэй болголгодо эдэбхитэйгээр хабаадалсана

Улан-Удын горжилуправлениин Городской райондохи № 4 домоуправлени участогаа болбосон түхэлтэй болгохын түлөө ехэ хүдэлмэри ябуулна. Тус участогой домоуправ Шумилова участогайнгаа ажалшадые энэ жэл соо хэгдэхэ хүдэлмэритэй танилсуулһанайнгаа ашаар, тэдэнэрые байһан гэрнүүдэйнгээ газаагуурхиие ногоорүүлгэдэ олоор хабаадуулжа шадаһан байна.

Модо һуулгалгаар эмхидхэгдэһэн воскресниктэ участогайн зон олоороо хүдэлмэрилжэ, ногоорүүлгаар хараалагдаһан түсэбөө 150 процент дүүргэбэ.

Кировэй улицада ажаһуудаг энэ участогай зон газаагаа газон түхеэрһэн байха юм. Мүн Шмидтын улицын № 49 гэртэ ажаһуудаг газаагуураа олон тоото модо ба сэсэгүүдые тарижа. Энэ гэртэ ажаһуугшад ба тэндэхи һургаша түс хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна. Тэрэ байрын пионернүүд ба һурагшад хэдэ хэдэн модо шефтээ абаад, һайнаар харууһалжа байха юм.

Тэрэшэлэн капитальна ба жэжэ заһабарилгануудай ехэ хүдэлмэри энэ участок дээрэ хэгдэнэ.

З. Убеева.

ЗАГОТЗЕРНОГОЙ ПУНКТНУУДЫЕ МЕХАНИЗАЦИЛГА

Энэ оной шэнэ ургасын тариа тушаан абалгада бэлэдхэл болгон манай республикын заготзерногой пунктнууд механизацилагдажа байна. Заготзерногой пунктнуудта 3 электростанци баригдахай. Мүн 4 стационарна ленточно транспортернууд бии болгогдохо юм.

Тэрэшэлэн хэдэн складууд баригдахаһаа гадна, 3 лабораторинууд баригдажа байна.

Заготзерноной пунктнууд бүхы пунктнууд телефонно харилсаатай болохо юм. Транспортернууд ба транспортные түхеэрэлгэнүүд нилээд олон болгодохо байна.

УҺА ХААХА ПЛОТИНА

Нинтынгээ малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын зорилгоор, Тарбагатайн аймагай Десятниковска сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхоз Оронго гол дээрэ плотина барижа, сабшалангай талбай дээрэ канаваар уһа гаргаба. Тэндэһээ гаргадаһан уһаар 100 гектар талмайтай сабшалангай зар уһалагдажа эхилээ. Энэ хүдэлмэридэ 32 хүн ба 12 унаа мориид гаргагдажа, плотинын барилга дүүргэһэн байна.

Тэрэшэлэн энэ канаваар гаргагдаһан уһаар «Политотдел», «Красная заря» ба «Мартын 8» колхозуудай сабшалангай газар уһалагдаха аргатай болонхой.

ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ МЭРГЭЖЭЛТЭДЫЕ БЭЛДЭНЭ

Худалдаа наймаанай—кулинарна ученическэ республиканска һургуули 1949-50 оной һуралсалай жэлдэ продавецуудые, буфетшэдые 90 гаран мэргэжэлтэдые бэлдэжэ гаргаба. Мүнөө энэ һургуулида 40 гаран хүн һуралсажа байна.

Һаяар эндэ поварнуудай курсэ хүдэлмэрилжэ эхилхэнь. Энэ курсада Читын областьһоо 10 гаран хүн һуралсаха байна.

ТҮМЭРЗАМАЙХИДАЙ ТУҺАЛАМЖА

Зүүн Сибириин түмэр замай 11-дэхи дистанциин коллектив, Кабанскын аймагай Чкаловай нэрэмжэтэ шефскэ колхозойнгоо хабаарай таридгые үнгэргэлгэдэ ехээр туһа хүргэһэн байна. Тус колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилһэн тракторна бригадада хэрэгсэлнүүдыень ба тракторнуудые заһажа вагончигыень заһабарилжа үгэһэн байна.

Д. Обухов.

Харюусалгатай редактор
Д. Д. ЛУБСАНОВ.

МҮНӨӨДЭР УЛАН-УДЭДЭ

Гүрэнэй Бурят-Монголой Ленинэй орденто опера ба балетэй театрта — **«Урда зүгэй һүнеэр».**

«Прогресс» кинотеатрта — **«Джурагайн халхабша»** (үдэшэ). **«Мэндэ амар, Москва»** (үдэр).

«Эрдэм» кинотеатрта—**«Зэмэгүй зад зэмэтэн»** (үдэшэ), **«Бургэдэй хосоролго»** (үдэр).

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ ул. Ленина 26. **(ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД:** отв. редактора—23; АТС—1-80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3-23; отделов партийной и комсомольской жизни культуры и быта—4-52; пропаганды и агитации—7-85; сельского хозяйства промышленности и транспорта—6-84; переводов—3-23 писем трудящихся и информации — 6-84 (2 зв.); объявлений 2-64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—16.

Н—02319. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000